

VERO-OSAAMINEN PK-YRITTÄJIEN NÄKÖKULMASTA

**Jyväskylän yliopisto
Kauppakorkeakoulu**

Pro gradu -tutkielma

2016

**Tapio Hänninen
Laskentatoimi
Aila Virtanen**

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

TIIVISTELMÄ

Tekijä Tapio Hänninen	
Työn nimi Vero-osaaminen pk-yrittäjien näkökulmasta	
Oppiaine Laskentatoimi	Työn laji Pro gradu -työ
Aika (pvm.) 25.4.2016	Sivumäärä 54
Tiivistelmä - Abstract	
<p>Verotieto tarkoittaa tietoa verotuksesta, verolainsäädännöstä ja verotukseen liittyvistä velvoitteista ja prosesseista. Aikaisempi tutkimus keskittyy paljolti verotietoon. Verotiedon avulla on mahdollista välttää ongelmia verotuksen suhteen ja jopa saada taloudellista hyötyä. Tämä tutkimus keskittyy verotietoon käytännössä suomalaisten pienten ja keskisuurten yritysten yrittäjien näkökulmasta.</p> <p>Tässä tutkimuksessa tarkastellaan pk-yrittäjien kokemuksia verotuksesta, sekä heidän tapojaan hoitaa verotukseen liittyviä velvoitteita. Pk-yrittäjien toimintaa kuvataan tätä tutkimusta varten muodostetun käsitteen ”vero-osaaminen” avulla. Käsite koostuu neljästä osasta: 1. Toimintaympäristön tunnistaminen, 2. Haasteiden ja mahdollisuuksien tunnistaminen, 3. Tiedonhaku 4. Verosuunnittelu.</p> <p>Tutkimuksen tulosten perusteella voidaan sanoa, että tutkimukseen osallistuneiden pk-yrittäjien tuntemus omasta toimintaympäristöstä verotuksen näkökulmasta on vähintään sillä tasolla, että mahdolliset yllätykset liittyvät ennemmin maksettavan veron määrään kuin siihen, mistä veroa maksetaan. Verotuksen haasteena nähtiin maksettavan veron määrän arviointi, sekä voitonjaon suunnittelu. Voitonjakoa lukuun ottamatta verotuksen ei nähty olevan toimintaa ohjaava tai mahdollistava tekijä. Yrittäjät joko hakivat itse tietoa verotuksesta tai ulkoistivat tiedonhaun. Tiedonhaku koettiin pääsääntöisesti haastavaksi. Ongelmina nähtiin saatavilla olevan tiedon suuri määrä ja luotettavuus. Kaikissa tutkimukseen osallistuneiden yrittäjien yrityksissä tehdään verosuunnittelua. Verosuunnittelun kohteena on yrityksen tulos tai voitonjako.</p> <p>Tutkimuksen tuloksena saatiin viisi verotuksen näkökulmasta eri tavalla toimivaa yrittäjätyyppiä. Tyypit olivat 1. Epävarma ja itsenäinen, 2. Tietävä ja itsenäinen, 3. Epävarma ja ulkoistaja, 4. Tietävä ja ulkoistaja ja 5. Neutraali, joka on kaikkien yhdistelmä. Tutkimustulokset olivat muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta samansuuntaisia aikaisemman tutkimuksen kanssa. Erot johtuivat todennäköisesti pääosin tässä tutkimuksessa mukana olleiden yritysten suhteellisen pienestä koosta.</p>	
Asiasanat Pk-yritys, verotus, verotieto, verosuunnittelu	
Säilytyspaikka Jyväskylän yliopiston kirjasto	

SISÄLLYS

	TIIVISTELMÄ	3
1	JOHDANTO.....	4
2	VEROTUS SUOMESSA	6
	2.1 Historiaa ja yleistä tietoa.....	6
	2.2 Osakeyhtiön verotus Suomessa.....	9
	2.3 Tuloverojärjestelmä	11
	2.4 Osakeyhtiön voitonjako	12
3	VEROTIETO.....	20
	3.1 Teoreettiset lähtökohdat	20
	3.2 Aikaisempaa tutkimusta.....	21
4	TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN.....	27
	4.1 Tutkimusongelman rajaus.....	27
	4.2 Tutkimuskysymykset.....	27
	4.3 Vero-osaaminen	27
	4.3.1 Toimintaympäristön tunnistaminen.....	29
	4.3.2 Haasteiden ja mahdollisuuksien tunnistaminen.....	29
	4.3.3 Tiedonhaku.....	30
	4.3.4 Verosuunnittelu	30
	4.4 Teoreettinen viitekehys.....	30
	4.5 Aineistonkeruumenetelmä	30
	4.6 Tutkittavien kuvailu.....	31
	4.7 Aineistonkeruu.....	32
	4.8 Aineiston analyysi	33
5	TULOKSET.....	37
	5.1 Toimintaympäristön tunnistaminen.....	37
	5.2 Haasteiden ja mahdollisuuksien tunnistaminen.....	38
	5.3 Tiedonhaku.....	39
	5.4 Verosuunnittelu	40
6	POHDINTA	42
	6.1 Keskeiset tulokset ja johtopäätökset.....	42
	6.2 Tutkimuksen luotettavuus	46
	6.3 Tutkimuksen eettisyys ja jatkotutkimusaiheet	49
	LÄHTEET	50
	LIITTEET.....	53

1 JOHDANTO

Verotus on tällä hetkellä erittäin ajankohtainen aihe. Suomessa on herätty julkisen talouden kestävämpään rakenteeseen, jossa kuluja on liikaa suhteessa tuloihin. Vaje joudutaan kattamaan velkarahalla. Julkisuudessa käydään nyt aktiivista keskustelua valtion talouden tasapainottamisesta. Verotus on yksi keino, jolla valtion talouteen voidaan suoraan vaikuttaa.

Valtion talouden tasapainottaminen ei ole ainoa syy miksi verotusta muutetaan. Verotus on jatkuvassa muutoksessa. Syitä muutokseen voi olla mm. ohjaavat toimenpiteet, joiden tavoitteena voi olla vaikkapa harmaantalouden torjunta tai yksityisen kulutuksen lisääminen. Pk-yrittäjän kannalta tämä tarkoittaa sitä, että hänen yritykseensä vaikuttavat verot muuttuvat jatkuvasti. Tietoa verotuksesta ja sen muutoksista on paljon saatavilla, mutta nähdäänkö verotus niin tärkeänä osana liiketoimintaa, että tietoa on aikaa hakea ja hyödyntää. Millaista on pk-yrittäjien vero-osaaminen ja miten pk-yrittäjät toimivat verotuksen näkökulmasta?

Olli Herrala (2015) uutisoi Kauppalehdessä tapauksesta, jossa pk-yritys Stadin Panimo on tehnyt yhteistyötä suuremman pörssiyhtiön Olvin kanssa. Panimoalan verotuksessa on helpotuksia pienille toimijoille. Toiminnan kokoluokan arviointi perustuu tuotannon määrään. Verottajan näkemys on, että Stadin Panimon ja Olvin välisen yhteistyön johdosta Stadin Panimo ei ole oikeutettu panimoalan verohelpotuksiin. Tämän seurauksena Stadin Panimolle lankesi maksettavaksi 250 000 euron jälkiverot. Verojen suuruus on merkittävä ottaen huomioon Stadin Panimon liikevaihdon 499 000 euroa ja liikevoiton 18 000 euroa edellisellä tilikaudella. Tapaus on viety hallinto-oikeuteen, mutta mikäli verottajan päätös ei muutu, Stadin Panimon liiketoiminta joudutaan todennäköisesti lopettamaan. (Herrala 2015, 9.)

Tapaus on hyvä esimerkki siitä, mitä voi pahimmillaan tapahtua, jos tiedot verotuksesta ovat puutteelliset. Tässä tapauksessa Stadin Panimo oli ulkoistanut verotukseen liittyvät velvoitteet asianajotoimistolle ja tilitoimistolle, joiden mukaan toiminta ei ollut ristiriidassa panimoteollisuuden verohelpotusten saamisperusteiden kanssa. Ongelma verotiedon ulkoistamisessa on kuitenkin se, että virheistä vastuun kantaa aina yrittäjä. Ulkoistamisessa sinänsä ei ole mitään vikaa, mutta yrittäjän olisi hyvä tietää, mihin ulkopuolisen tahon johtopäätökset perustuvat ja vasta sitten jatkaa toimintaa. Varsinkin kun tässä tapauksessa erityisesti tutkittiin, tuottaako panimoiden välinen yhteistyö ongelmia verotuksen kannalta. Tässä tapauksessa olisi ollut mahdollista pyytää verottajalta ennakkopäätös ennen liiketoiminnan aloittamista.

Tässä tutkimuksessa tarkastellaan yksityisten osakeyhtiöiden pk-yrittäjien kokemuksia verotuksesta Suomessa, käsitteen vero-osaaminen avulla. Kukkosen (2010) mukaan osakeyhtiö on Suomen yleisin yritysmuoto ja merkittävä osa suomalaisista osakeyhtiöistä on pieniä muutaman osakkaan ja työntekijän yhtiöitä. Tällaiset osakeyhtiöt ja niiden verotusongelmat muodostavat

Kukkosen mukaan taloudellisesti kiinnostavan tutkimuskohteen. (Kukkonen 2010, 3-4.)

Tämän tutkimuksen teoria koostuu Suomen verolainsäädännöstä ja käytännöistä, verotiedosta sekä aikaisemmasta tutkimuksesta. Tutkimus toteutettiin laadullisena ja sitä varten on haastateltu kuutta pk-yrittäjää. Tutkimuksen aineistonkeruumenetelmänä käytettiin temahaastattelua ja tutkimuksen aineisto analysoitiin käyttämällä aineistolähtöistä sisällönanalyysiä soveltuvin osin.

2 VEROTUS SUOMESSA

2.1 Historiaa ja yleistä tietoa

Tutkimuksessaan Virtanen (2002, 63) viittaa Sajamaan (1998), Hoebeliin (1961) ja Haavioon (1967) ja toteaa, että verotusta on esiintynyt jo primitiivisissä kulttuureissa. Ensimmäisinä verotuksen muotoina voidaan pitää metsästyssaaliin jakamista yhteisön kesken. Luonnollisesti lainsäädäntöön perustuva verotus tuli huomattavasti myöhemmin. Pohjoismaissa verotusoikeus on syntynyt neljää reittiä. Kirkollisverotus syntyi luvattun autuuden vastapainoksi annetuista lahjoista. Tapa vakiintui pikkuhiljaa. Verot virkamiehille olivat korvausta väivännäöstä. Kuninkaalle taas maksettiin veroa, jottei joutunut lähtemään ryöstöretkille viikinkilaivan soutajaksi. Keskiajalla verotusjärjestelmä oli monimutkainen ja veroja kannettiin useisiin eri paikkoihin, esimerkiksi kuninkaalle, paikalliselle hallinnolle ja kirkolle. Verojen perusteet olivat moninaiset ja veroyksiköt joiden mukaan veroja maksettiin, vaihtelivat alueesta ja ajankohdasta riippuen. Verotuksen epämääräisyys on aiheuttanut suomalaisissa kapinahenkeä useamman kerran. Tunnetuin verokapin lienee Nuijasota joka käytiin 1500-luvun lopulla.

Virtasen (2002) mukaan ensimmäinen huomattava uudistus verotuksessa tapahtui 1840-luvulla kun monien eri verolukujen tilalle otettiin vain yksi veroluku. Toinen merkittävä uudistus oli varallisuuteen perustuva verotus. Tuloverotus otettiin Suomessa käyttöön ensimmäisen kerran kunnallisella tasolla mikä osaltaan lisäsi halua uudistaa valtion verojärjestelmää. 1900-luvun alussa Suomessa pyrittiin progressiiviseen kaikkia yhtäläisesti koskevaan verotukseen ja sosiaalisin perustein myönnettäviin vähennyksiin sekä pakolliseen tulon ilmoittamiseen. Valtiotasolla tulovero otettiin käyttöön 1920-luvulla. Tällöin myös vaadittiin ensimmäistä kertaa, että kirjanpito ja verotus mukautetaan toisiinsa. Käytännössä siis Veroilmoitukseen liitettiin todistus verovuoden aloittavasta ja lopettavasta siirtotilistä sekä voitto- ja tappiotilistä. Lisäksi mukaan tuli liittää todistus verovuoden aikana tehdyistä poistoista. Tuloverotus ei kuitenkaan ollut kovin merkittävässä roolissa, sillä suurin osa valtion tuloista tuli tullituloina. Kuitenkin sotien aikana tullitulot romahtivat ja 1941 alettiin periä liikevaihtoveroa. Vuonna 1968 meno-tuloteoria otettiin elinkeinoverotuksen perustaksi. Seuraavat isot muutokset verotukseen tulivat vasta 1990-luvulla. Verotus on nyt, kuten aikaisemminkin, politiikkaa. Veropolitiikka on osa talous- ja yhteiskuntapolitiikkaa. Verot ovat julkisen sektorin tärkein tulonlähde. (Virtanen 2002, 63-66.)

Virtanen (2002, 66) viittaa englantilaiseen filosofiaan Thomas Hobbesiin, jonka mukaan valtion tärkein tehtävä on sen kansalaisten turvallisuudesta huolehtiminen. Ilman valtion väliintuloa seurauksena olisi sota, sillä ihmiset tavoittelevat omaa etuaan. Valtion tulee myös huolehtia heikoista ja pakottaa vahvat työhön. Verot ovat korvaus, jonka kansalaiset joutuvat maksamaan turvalli-

suudesta. Rikkaiden pitää maksaa enemmän veroa, sillä isäntien tulee maksaa palvelijoidensa verot. Verotuksella on myös ohjaileva merkitys. Kun toinen kuluttaa rahansa ja toinen sijoittaa on kulutukseen perustuva vero oikeudenmukaisempi kuin henkivero. Lisäksi tulojen luotettava mitta on vaikeaa, joten on luontevaa perustaa verotus kulutukselle. Nykyään Suomen verotuksessa on ohjaileva ja normatiivinen luonne. Verotuksella halutaan vaikuttaa käyttäytymiseen. Hobbesin teoria kulutuksen verottamisesta vastaa nykypäivän arvonsäverotusta. Verotuksen ongelmat eivät ole juurikaan muuttuneet vuosien saatossa. Edelleen pohditaan verotuksen lain ja säännön mukaisuutta sekä tasaapuolisuutta. Keskeinen kysymys on verotusmenettelyn toimivuus ja oikeudenmukaisuus. (Virtanen 2002, 65-69.)

Myrskyn ja Linnakankaan (2007) mukaan vuoden 1996 alussa Suomessa muutettiin verotusta koskevia menettelytapasäännöksiä merkittävästi. Verotuslaki korvattiin lailla verotusmenettelystä (1558/1995) eli verotusmenettelylailla (VML). VML sisältää säädöksiä esimerkiksi ilmoittamisvelvollisuudesta ja verotuksen toimittamisesta sekä muutoksenhausta. Vuonna 2005 verotusmenettelylaki koki seuraavan suuren muutoksen teknologian kehittymisen myötä. Tutkijoiden mukaan muutosta voisi kuvata siirtymisenä lautakuntaverotuksesta virkamiesverotuksen kautta koneverotukseen. Keskeistä muutoksessa oli verotuksen oikaisu mahdollisuuden huomattava parantuminen ja tavallisiakin verovelvollisia koskeva laaja tositteiden säilyttämisvelvollisuus. 1.1.2004 voimaan tullut hallintolaki (434/2003) on hallinnon toimintaa säätelevä yleislaki, joka on myös verotuksessa merkittävä. Esimerkiksi perustuslain (731/1999) merkitys on verotuksen kannalta vähäisempi. Hallintolailla korvattiin vanhoja lakeja ja sen tavoitteena oli saattaa hallintoasiain käsittelyä koskeva yleinen sääntely vastaamaan perustuslain asettamia vaatimuksia ja kansainvälistä oikeuskehitystä. Verohallintolaki (1557/1995) antaa säännökset verohallinnon organisatiosta, tehtävistä verotuksen oikaisulautakunnasta ja verotuksen kustannuksista. (Myrsky, M. & Linnakangas, E. 2007, 16-22.)

Myrskyn ja Linnakankaan (2007) mukaan muita hyvin keskeisiä aineellista tuloverotusta koskevia lakeja ovat tuloverolaki (1535/1992), laki elinkeinotulon verottamisesta (360/1968) eli elinkeinoverolaki ja maatilatalouden tuloverolaki (543/1967). Edellä mainituissa laeissa säännellään kuinka henkilökohtainen tulo, elinkeinotulo ja maatalouden taloustulo lasketaan verotusta varten. Tuloverolaki sääntelee lisäksi yleistä tuloverotusta, kuten verovelvollisuutta, tulojen jakautumista ansio- ja pääomatuloihin, tappion tasausta ja veronlaskemista. Tuloverotusta koskevat myös monet muut säädökset. Verotusmenettelylakia (VML 1 §) sovelletaan seuraaviin veroihin:

1. Valtiolle tulon perusteella suoritettava vero (valtionvero)
2. Kunnalle tulon perusteella suoritettava vero (kunnallisvero)
3. Yhteisön ja yhteisyyden tulon perusteella suoritettava vero (yhteisön tulovero)
4. Evankelisluterilaisen kirkon ja ortodoksisen kirkkokunnan seurakunnalle suoritettava vero (kirkollisvero)

5. Kansaneläkelaitokselle suoritettava vakuutetun maksu (sairausvakuutusmaksu)

Valtionvarainministeriön tehtäviin kuuluu veropolitiikan suunnitteleminen, toimenpiteiden vaikutusten selvittäminen ja verojärjestelmän kehittäminen. Ministeriön alaisuuteen kuuluu muun muassa verohallinto. Valtionvarainministeriö ohjaa verohallintoa vuosittaisten tulostavoitesopimusten kautta. Verohallinto muodostuu verohallituksesta ja yhdeksästä verovirastosta. Verohallinnon tehtävänä on: 1) verotuksen toimittaminen, 2) verojen ja maksujen kanto, 3) perintä, 4) verovalvonta ja 5) veronsaajien oikeuden valvonnan järjestäminen. (Myrsky, M. & Linnakangas, E. 2007, 16-22.)

Myrskyn ja Linnakangaan (2007) mukaan Verohallintoa johtaa Verohallitus, joka taas johtaa verovirastoja. Verohallituksen tulee edistää oikeaa ja yhdenmukaista verotusta sekä kehittää verohallinnon palvelukykyä. Verohallitus esimerkiksi toimittaa vuosittain yhtenäistämishjeet verotuksen toimittamista varten ja tuottaa tietojärjestelmät sekä verotusta koskevat lomakkeet ja käsikirjat. Myös arvonnäisäverotuksen yleinen valvonta kuuluu Verohallitukselle (AVL 157 §). Verohallituksen johdossa on pääjohtaja, joka päättää Verohallituksen toimivaltaan kuuluvien oikeussääntöjen antamisesta ja vahvistaa työjärjestyksen. Pääjohtaja vastaa myös muista asioista joita ei ole työjärjestyksessä määrätty. Pääjohtajan tärkeimpiä tehtäviä ovat erityisesti pitää huolta tulostavoitteiden täyttymisestä ja raportoida toiminnasta ja taloudesta. Verohallitus koostuu seitsemästä osasta: 1) johtoryhmä, 2) verotarkastusyksikkö, 3) veronsaajapalvelu, 4) verotuskeskus, 5) hallintopalvelu, 6) verohallinnon tietojenkäsittelypalvelu ja 7) tuotantokeskus. Verovirasto on toimivaltainen verotuksen aluehallintoviranomainen. Verovirasto koostuu verotoimistoista ja muista toimipisteistä. Suomessa on yhteensä yhdeksän verovirastoa joista kahdeksan toimialueet sijaitsevat ympäri maata aina Uudeltamaalta Lappiin saakka. Yhdeksäs verovirasto on Konserniverokeskus, joka on suurten yritysten ja konsernien verotusta varten perustettu yksikkö. Konserniverokeskuksen toimialueena on koko maa. Veroviraston johtajaa kutsutaan alueverojohtajaksi. Veroviraston johtajan tehtävä on vastata tulostavoitteiden täyttymisestä pääjohtajalle ja että hänen alueensa toimintaa ja taloutta johdetaan asianmukaisesti. Veroviraston tehtävänä on laskea ja maksuunpanna verotusmenettelylaissa tarkoitetut verot ja maksut virka-alueellaan. Verovirastot valvovat myös alueellista arvonnäisäveron maksua. Edellä mainitut tehtävät tehdään käytännössä verovirastojen verotoimistoissa. Verotoimistot ovat verovirastojen alaisia yksiköitä. Konserniverokeskus taas vastaa suurimpien yritysten ja konsernien verotuksesta, ohjauksesta, palvelusta ja valvonnasta. Käytännössä siis tulo- ja arvonnäisäverotuksesta, työnantaja- ja muiden suoritusten maksuvalvonnasta sekä verotarkastuksista. Konserniverokeskuksen tavoitteena on kehittää suurten yritysten veropalvelua ja tehostaa niihin kohdistuvaa valvontaa. (Myrsky & Linnakangas 2007, 25-27.)

2.2 Osakeyhtiön verotus Suomessa

Tässä tutkimuksessa käsitellään yksityisiä, osakeyhtiömuotoisia pk-yrityksiä. Pk-yritys tarkoittaa pientä ja keskisuurta yritystä. Tilastokeskuksen (2015) määritelmän mukaan pk-yrityksessä on vähemmän kuin 250 työntekijää ja liikevaihto on enintään 50 miljoonaa euroa tai taseen loppusumma on enintään 43 miljoonaa euroa. Lisäksi yrityksen tulee olla riippumaton. Yritys on riippumaton, mikäli sen pääomasta tai äänivaltaisista osakkeista 25 prosenttia tai enemmän ei ole sellaisen yrityksen omistuksessa tai yritysten yhteisomistuksessa, joihin ei voida soveltaa pk-yrityksen määritelmää tai piene yrityksen määritelmää. (Tilastokeskus 2015)

Kukkosen (2010) mukaan osakeyhtiön keskeisin ero yksityisliikkeeseen ja henkilöyhtiöön on sen erillisyys omistajistaan. Osakeyhtiöllä on siis omistajiansa varoista ja veloista erilliset varat ja velat, mikä tarkoittaa myös, että osakeyhtiö on erillinen verovelvollinen. Osakeyhtiön tulovero määräytyy suhteellisen 20 % (2015) suuruisen yhteisöverokannan mukaan. Osakeyhtiön tulos verotetaan edellä mainitun verokannan mukaan. Yksityisliikkeessä ja henkilöyhtiöissä myös jakamatta jätetty voitto verotetaan yrittäjän tulona. Osakeyhtiö on siviilioikeudellisesti erillinen juridinen henkilö, jonka varat ja velat ovat omistajistaan erilliset. Osakeyhtiö syntyy kaupparekisterimerkinnällä ja sen minimipääoma perustamishetkellä on 2 500 €. Kukkosen ja Waldenin (2011) mukaan verotuksen kannalta olennaisin ero eri yritysmuotojen välillä on se, että osakeyhtiöitä ja osuuskuntia verotetaan yhteisinä. Muiden yritysmuotojen tulo verotetaan sen omistajien tulona. (Kukkonen 2010, 22-23; Kukkonen & Walden 2011, 16.)

Osakeyhtiön verotus perustuu päättyneeseen tilikauteen. Päättyneeltä tilikaudelta tehdään veroilmoitus. Verotus suoritetaan veroilmoitusten yhteenlasketun tulon perusteella. Veroilmoitus pitää jättää neljän kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä. Osakeyhtiön verotus valmistuu kymmenen kuukautta tilikauden päättymisen jälkeen. Kahdeksan kuukauden kuluessa verotuksen päättymisestä siihen voidaan hakea muutosta, mikäli veronoinnaisun tai jälkiverotuksen edellytykset ovat olemassa. (Kauppakaari ja Tilintarkastajien Oy - Ernst & Young 2002, 17-18.)

Veronmaksajain keskusliitto Ry:n mukaan osakeyhtiö maksaa tuloveroa eli yhteisöveroa, veronalaisten tulojen ja vähennyskelpoisten menojen erotuksena laskettavasta voitosta 20 prosenttia (2015). Osakeyhtiöiden lisäksi myös osuuskunnat sekä tietyin edellytyksin liikelaitokset, julkisyhteisöt, yhdistykset, laitokset, säätiöt ja asunto-osakeyhtiöt maksavat yhteisöveroa. Yhteisöveroa laskettiin vuonna 2014 24,5 prosentista nykyiseen 20 prosenttiin. Verotuksen keventämisen tavoitteena oli turvata yritysverotuksen kansainvälinen kilpailukyky. (Veronmaksajat 2014.)

Verottajan mukaan Suomessa yritykset joutuvat maksamaan toiminnastaan veroa ennakoon, tätä kutsutaan ennakkoveroksi. Ennakkoveron suuruus määräytyy verotuksessa viimeksi vahvistetun verotettavan tulon perusteella.

Ennakkoveron tarkoitus on vastata mahdollisimman tarkasti kuluvan tilikauden lopullista veroa. Ennakkoveron määrää voi ja kannattaa muuttaa kesken tilikauden, jos näyttää siltä, että ennakkoveron määrä poikkeaa lopullisesta verosta. Jos osakeyhtiö on maksanut ennakkoveroja liian vähän, se joutuu maksamaan puuttuvan osuuden jäännösverona. Osakeyhtiö joutuu maksamaan jäännösverolle yhteisökorkoa, korko ei ole verotuksessa vähennyskelpoista. Mikäli osakeyhtiö on maksanut ennakkoveroja liikaa se saa veronpalautusta, jolle verohallinto maksaa yhteisökorkoa. Palautettava yhteisökorko ei ole veronalaista tuloa. Suomessa myyjä lisää tavarain tai palvelun myyntihintaan arvonlisäveron. Myyjä perii asiakkaalta veron ja maksaa sen valtiolle. Arvonlisäverovelvollisuuden alaisia ovat kaikki yritykset, jotka harjoittavat tavarain tai palveluiden myyntiä, vuokrausta tai sen kaltaista liiketoimintaa. Arvonlisäverolaissa on erikseen mainittu poikkeukset myynnin verollisuuteen. (Vero Skatt 2013.)

Arvonlisäverolain mukainen tavara tarkoittaa aineellista esinettä, kaasua, sähköä ja muita niihin verrattavia energiahyödykkeitä. Palvelu tarkoittaa kaikkea muuta mitä voidaan myydä liiketoiminnan muodossa. Arvonlisävero maksetaan aina kun tavaroita tai palveluita myydään. Arvonlisävero on tarkoitettu kuluttajan maksettavaksi. Tämän vuoksi myyjällä on oikeus vähentää arvonlisävero, joka sisältyy sellaisen tavarain tai palvelun hintaan, jonka hän on ostanut toiselta arvonlisäverovelvolliselta liiketoimintaansa varten. Näin ollen lopullisiin kuluttajahintoihin sisältyy vain yhdenkertainen vero. (Vero Skatt 2013.)

Arvonlisäverollista toimintaa harjoittavan yrityksen pitää ilmoittautua arvonlisäverovelvollisten rekisteriin. Jos liiketoiminta on pienimuotoista ja liikevaihto jää tilikaudella (12 kk) alle 8 500 €, ilmoittautumista ei tarvitse tehdä. Halutessaan rekisteriin saa kuitenkin ilmoittautua myös tässä tapauksessa. Osa lainsäädännössä erikseen mainituista toiminnosta on jätetty arvonlisäverovelvollisuuden ulkopuolelle, esimerkiksi kiinteistöjen ja osakehuoneistojen myynti, terveyden- ja sairaanhoitopalvelut sekä sosiaalihuoltopalvelut. Jos yrityksen liiketoiminta koostuu ainoastaan näistä tavaroista tai palveluista, se ei ole arvonlisäverovelvollinen. Suomessa yleinen arvonlisäverokanta joka koskee useimpia tavaroita ja palveluita on 24 %. Elintarvikkeiden, rehun, ravintola- ja ateriapalveluiden verokanta on 14 %. Kirjat, lääkkeet, liikuntapalvelut, elokuvanäytökset, kulttuuri ja viihdetilaisuuksien sisäänpääsy, henkilökuljetus, majoituspalvelut ja televisio- ja yleisradiotoiminnasta saadut korvaukset verotetaan 10 % verokannan mukaan. Arvonlisäveron määrä saadaan kertomalla veron peruste verokannalla. Veron peruste on ostajalta perittävä arvonlisäveroton hinta. Arvonlisäverovelvollisen pitää ilmoittaa arvonlisäveron tiedot kausiveroilmoituksella ja maksettava vero verotilille. Ilmoitukset ja maksut tehdään joko kuukausittain, neljännesvuosittain tai kalenterivuosittain. Tilittävän veron määrä saadaan vähentämällä ilmoitus- ja maksujakson myyntien verosta vähennyskelpoisten ostojen vero. Verojen erotuksena syntyy osakeyhtiölle joko verovelka tai vero-saaminen. Arvonlisäverovelvollisen myyjän tulee antaa ostajalle lasku, joka sisältää arvonlisäverolaissa määritetyt laskumerkinnot. (Vero Skatt 2013.)

2.3 Tuloverojärjestelmä

Erilaisten vaiheiden ja muutosten kautta Suomessa otettiin käyttöön nykyinen eriytetty tuloverojärjestelmä vuoden 1993 alussa. Järjestelmän ideana on erottaa ansio- ja pääomatulot kokonaan toisistaan. Uuden tuloverojärjestelmän käyttöönottoon vaikutti merkittävästi se, että vastaava järjestelmä otettiin käyttöön Ruotsissa vuonna 1991 ja Norjassa 1992. Eriytetyn tuloverojärjestelmän tavoitteena oli pääomatulojen verotuksen yhtenäistäminen ja verojärjestelmän kansainvälisen kilpailukyvyn turvaaminen. Verotuksen yhtenäistämällä haluttiin toteuttaa verotuksen neutraliteettia. Verokohtelun tulisi olla niin yhdenmukaista, että se ei vaikuta sijoituspäätöksiin, jolloin myös pääomat kohdentuvat taloudellisesti tehokkaimmalla tavalla. (Arvela ym. 2002, 31.)

Ossan (2011) mukaan luonnollisen henkilön veronalaiset tulot jaetaan eriytetyn tuloverojärjestelmän mukaan ansio- ja pääomatuloihin. Pääomatulojen verokanta on kiinteä 30 prosenttia 50 000 euroon asti ja sen ylittävältä osalta 32 prosenttia (2015). Pääomatulojen verokantaa nostettiin vuonna 2012, tavoitteena oli sosiaalisen oikeudenmukaisuuden vahvistaminen ja veronmaksukykyyn huomioiminen. Suomessa ansiotuloihin kohdistuu progressiivinen verotus sekä kunnallisvero, kirkollisvero ja sairausvakuutusmaksu. Ansiotulot ja pääomatulot lasketaan kummankin tulolajin mukaan erikseen, jonka jälkeen maksettavan veron määrä lasketaan veroasteikon mukaan. Jako tulolajien välillä ei aina ole itsestään selvä. Veron alaista pääomatuloa ovat tuotot omaisuudesta, voitot omaisuuden luovutuksesta ja muut sellaiset tulot joita varallisuus on kerjittänyt. Pääomatuloista ei ole tehty tarkkaa määritelmää, jotta lakia ei tarvitsisi aina muuttaa, kun otetaan käyttöön uusi sijoitusinstrumentti. Tilanteissa joissa on epäselvää, kumman tulolajin tulo on kyseessä, tulo katsotaan ansiotuloksi. Elinkeinotoiminnan ja maatalouden tulos on jaettavaa yritystuloa, joka verotetaan joko ansio- tai pääomatulona. Verotuksen ja maksettavien verojen määrän kannalta on keskeistä, miten jako ansio- ja pääomatulojen välillä tehdään. Verovelvollisen on mahdollista vaikuttaa siihen. Julkisesti noteeratuihin osakeyhtiöistä saadut osingot ovat kokonaan pääomatuloa. Sen sijaan yksityisistä osakeyhtiöistä saadut osingot voivat tulla verotetuiksi pääomatulona ja ansiotulona. (Ossa 2011, 24-26.)

Verojen laskenta perustuu tulolähteisiin, joilla on suuri merkitys, kun jaetaan elinkeinotoiminnan ja maatalouden tuloa ansio- ja pääomatuloihin. Tulolähdejattelu perustuu verotuksen käytännön toteuttamiseen. Pääomatulojen osuus määräytyy tulolähteen nettovarallisuuden perusteella. Siksi varat ja velat tulee kohdistaa oikeaan tulolähteeseen. Tulolähteitä on Ossan (2011) mukaan kolme:

1. Elinkeinotoiminnan tulolähde
2. Maatalouden tulolähde
3. Muun toiminnan tulolähde eli henkilökohtaisen toiminnan tulolähde

Eri tulolähteiden tulot on pidettävä toisistaan erillään siksi, että niiden tuloksen laskentaan sovelletaan erityisiä toisistaan poikkeavia sääntöjä. Siten varojen ja velkojen lisäksi myös tulot ja menot tulee kohdistaa oikeille tulolähteille. Tulonhankkimisenluonne määrittää minkä tuloverolain mukaan verotettava nettotulo lasketaan. Verovelvollisella voi olla useita tulolähteitä tällöin tulee kiinnittää erityistä huomiota eri tuloverolakien rajanvetotilanteisiin. Verotuksessa esiin nousee myös kysymys varojen siirrosta tulolähteiden välillä. (Ossa 2011, 28-29.)

2.4 Osakeyhtiön voitonjako

Viitalan (2014) mukaan palkkaa ei varsinaisesti voida pitää osakeyhtiön voitonjaon muotona, sillä osakeyhtiölain näkökulmasta palkka ei ole varojen jakoa. Kirjanpidon kannalta palkka on menoa eikä voitonjakoa. Verotuksen kannalta palkka on osakeyhtiölle vähennyskelpoista menoa ja saajalleen ansiotulona verotettavaa tuloa. Palkalla on kuitenkin keskeinen merkitys voitonjaon muotona niille osakeyhtiön osakkaille, jotka työskentelevät omistamassaan yhtiössä. Palkka on osakkaille joustava tapa nostaa varoja yhtiöstä yksityiseen käyttöön. Palkan perusteen ja säännöllisyyden voi valita vapaasti. Osakas voi myös olla nostamatta palkkaa ilman veroseuraamuksia. Palkka on tärkeä osa verosuunnittelua, sillä se katsotaan verotuksessa yhtiön henkilöstökulukuksi, mikä tarkoittaa sitä, että se on vähennyskelpoinen kulu verotuksessa. Näin ollen palkkaa nostamalla voidaan pienentää yhtiön veronalaisen tulon määrää. Palkka verotetaan yksityishenkilöllä ansiotulona, joten siihen kohdistuva veron määrä saattaa poiketa huomattavasti osinkojen verotuksesta. Osingon ja palkan määrän optimointi on yksi merkittävimmistä verosuunnittelun keinosta osakeyhtiön osakkaalle. (Viitala 2014, 89-90.)

Ennakkoperintälain (EPL) 13 §:n mukaan palkka tarkoittaa:

1. Kaiken laatuista palkkaa, palkkiota, etuutta ja korvausta, joka saadaan työ- tai virkasuhteessa
2. Kokouspalkkiota, henkilökohtaista luento- ja esitelmäpalkkiota, hallintoelimen jäsenyydestä saatua palkkiota, toimitusjohtajan palkkiota, avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön yhtiömiehen nostamaa palkkaa sekä luottamustoimesta saatua palkkaa.

Viitalan mukaan rahapalkan lisäksi palkkana pidetään myös luontoisetuja kuten auto-, asunto-, ravinto- ja puhelinetuja. Tietyistä lähtökohtaisesti verovapaista järjestelyistä voi tulla veronalaisia siltä osin kuin ne eivät ole tavanomaisia ja kohtuullisia. Tällaisia etuja ovat työpaikkaterveydenhuoltohenkilökuntaalennus, työntekijöille annetut lahjat, työnantajan virkistys- ja harrastustoiminta, yhteiskuljetus, liikenteenharjoittajatyönantajan antamat vapaa- ja alennusliput,

sairaalan lapsen hoitoetu sekä tietoliikenneyhteyden yksityiskäyttö. (Viitala 2014, 89-90.)

Adamssonin (2011) mukaan työnantajan ja työntekijän on mahdollista sopia palkanmaksusta ja luontoisedusta eri tavoilla. Sopimus voi olla luonteeltaan esimerkiksi työsuorituksista palkitseva. Luontoisetu voidaan esimerkiksi lisätä rahapalkan päälle. Luontoisedulla tarkoitetaan palkansaajan työnantajalta muuna kuin rahana saamaa rahanarvoista etua. Työnantajalta saatu etuus on TVL 64 §:n mukaan veronalaista ansiotuloa. Veronalaisuudesta poikkeuksen muodostavat verovapaat henkilökuntaedut. Veronalaisen luontoisedun vaatimuksena on, että se on rahalla mitattavissa. Etuutta ei muodostu, mikäli työnantaja on hankkinut etuuden ensisijaisesti työntekijän työskentelyä varten, eikä etuuden yksityiskäytöstä koidu työnantajalle lisäkuluja. Etuus ei tällöin myöskään saa kasvattaa työntekijän varallisuutta tai merkitä huomattavaa säästöä elinkustannuksissa. Verotuksessa luontoisetu arvioidaan käypään arvoon verohallituksen ohjeiden mukaan. Verohallituksen tavoitetasona on vähintään 90 % keskimääräisistä käyvistä arvoista. Verohallituksella on kaavamaiset arvostusmenetelmät yleisille luontoiseduille kuten asuntoetu, asuntoetuun liittyvä sähkön käyttöoikeus, autotalli-, auto- ja puhelinetu. Kaavamaiset arvostussäännökset eivät sovellu silloin kun etu ei perustu työskentelyyn vaan annetaan jollain mulla perusteella. (Adamsson 2011, 38-42).

Osakeyhtiölaissa määritetään millä tavoin osakeyhtiö voi jakaa varoja osakkeenomistajille. Tapoja on neljä.

1. Voitonjako eli osinko ja varojen jako vapaan omanpääoman rahastosta
2. Osakepääoman alentaminen
3. Omien osakkeiden hankkiminen ja lunastaminen
4. Yhtiön purkaminen ja rekisteristä poistaminen

Vapaa oma pääoma on yhtiön varallisuutta, jota voidaan jakaa yhtiön osakkaille voitonjaosta säädetyssä menettelyssä. Osakeyhtiölain mukaan, yhtiö saa jakaa vapaan pääoman, josta on vähennetty jakamatta jätettävät varat. Yhtiön maksukyky ei saa kuitenkaan vaarantua osingon jaon takia. Osakeyhtiölain L 21.7.2006/624 mukaan yhtiöllä on sidottua ja vapaata omaa pääomaa.

Sidottua omaa pääomaa ovat:

- osakepääoma
- kirjanpitolain mukainen arvonorotusrahasto
- käyvän arvon rahasto
- uudelleenarvostusrahasto
- ylikurssi- ja vararahasto

Vapaata omaa pääomaa ovat:

- Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto

- Yhtiöjärjestyksessä määrätyt tai yhtiökokouksen päätöksellä perustetut rahastot
- Edellisten tilikausien ja tilikauden voitto tai tappio

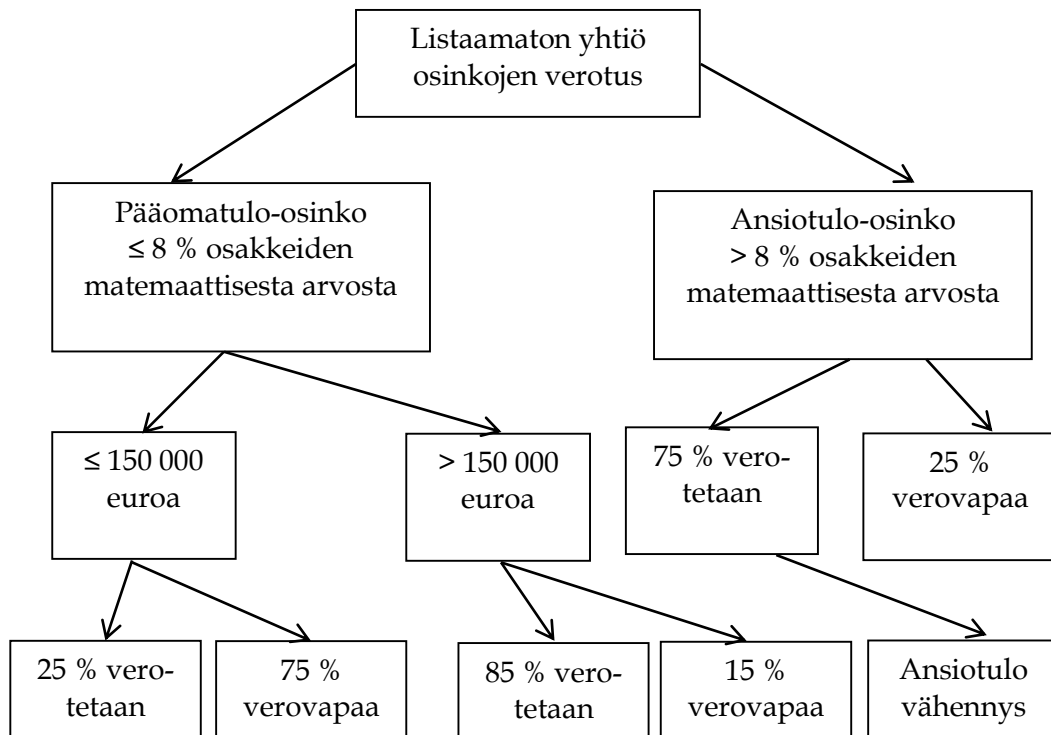
Maksukykyisyystestin mukaan yhtiön varoja ei saa jakaa, jos tiedetään yhtiön olevan maksukyvytön tai jaon aiheuttavan maksukyvyttömyyden. Säännös on velkojien suoja. Se on luonteeltaan pakottava eli syrjäyttää kaikki muut varojenjakoon liittyvät lakiin tai yhtiöjärjestykseen perustuvat säännökset. Maksukyvyn arviointi tulee tehdä mahdollisimman lähellä osingonjakopäätöstä. Varojenjako varten yhtiöllä ei tarvitse olla varojenjakopäätöksen mukaista summaa käteisvaroina. Riittää kun yhtiöllä on kyseinen summa vapaata pääomaa eikä toimenpide aiheuta maksukyvyttömyyttä. Varojen jakamisesta päätetään yhtiökokouksessa. Osakeyhtiölain mukaan varojenjakopäätöksessä on mainittava jaon määrä ja mitä varoja jakoon käytetään. Päätöksessä pitää aina määrätä, onko kyse voiton eli osingonjaosta vai vapaan oman pääomarahastosta. Osakeyhtiölaissa ei ole määritelty missä muodossa varojenjakaminen pitää tehdä. Varoja on mahdollista siis jakaa rahana tai muuna omaisuutena. Omaisuuden jakamiseen liittyy arvostuskysymys, eli mikä on omaisuuden verotusarvo. Osingonjakoon voi myös liittyä veroseuraamuksia joita ei rahana jaettuihin varoihin liity. (Viitala 2014, 35-37.)

Viitalan (2014) mukaan Osingon verotuksessa olennaista on, onko osingon jakava osakeyhtiö listaamaton vai listattu. Listatusta yhtiöstä eli julkisesti noteeratusta yhtiöstä saadusta osingosta 85 prosenttia on pääomatuloa ja 15 prosenttia verovapaata tuloa. Osinko verotetaan matalamman 30 prosentin tai korkeamman 32 prosentin verokannan mukaan. Matalammassa tapauksessa verotusaste omistajalle on 25,5 prosenttia ja korkeammassa 27,2 prosenttia. Yksityisestä osakeyhtiöstä saadusta osingosta säädetään seuraavaa TVL 33 b §:ssä:

Muusta kuin julkisesti noteeratusta yhtiöstä saadusta osingosta 25 prosenttia on veronalaista pääomatuloa ja 75 prosenttia verovapaata tuloa siihen määrään saakka, joka vastaa varojen arvoistamisesta annetussa laissa (1142/2005) tarkoitetulle osakkeen verovuoden matemaattiselle arvolle laskettua kahdeksan prosentin vuotuista tuottoa. Siltä osin kuin verovelvollisen saamien tällaisten osinkojen määrä ylittää 150 000 euroa, osingoista 85 prosenttia on pääomatuloa ja 15 prosenttia verovapaata tuloa.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun vuotuisen tuoton ylittävältä osalta osingosta 75 prosenttia on ansiotuloa ja 25 prosenttia verovapaata tuloa.

Osinkojen jaossa sovelletaan verohuojennusta enintään 150 000 euron osinkotuloon vuodessa. Huojennuksen määrä on osakkeenomistajakohtainen. Kuviossa 1 selvennetään, miten osingonjako toteutuu listaamattomassa yhtiössä. (Viitala 2014, 39-41)

KUVIO 1. Osingot listaamattomasta yhtiöstä. (Mukaillen Viitala 2014, 41.)

Viitalan (2014) mukaan osinko verotetaan pääomatulona siltä osin kuin osingon määrä on yhtä kuin tai alittaa kahdeksan prosenttia osakkeiden matemaattisesta arvosta. Osakkeen matemaattinen arvo lasketaan verovuotta edeltävän vuoden tilinpäätöksen mukaisen nettovarallisuuden mukaan. Nettovarallisuus saadaan vähentämällä yhtiön varoista yhtiön velat. (L 1142/2005.) Pääomatulona verotettavasta osingosta 25 prosenttia on veronalaista pääomatuloa ja 75 prosenttia verovapaata tuloa, osinkojen määrän ollessa 150 000 euroa tai alle. 150 000 euroa ylittävä osuus osingosta 85 prosenttia on veron alaista pääomatuloa 15 prosenttia verovapaata tuloa. Kahdeksan prosenttia osakkeiden matemaattisen arvon ylittävältä osalta osingosta 75 prosenttia verotetaan ansiotulona ja 25 prosenttia on verovapaata tuloa. Yhteisöjen esimerkiksi osakeyhtiöiden väliset osingot ovat pääsääntöisesti verovapaita. Kuitenkin jos listattu yhtiö jakaa osinkoa listaamattomalle yhtiölle on se kokonaan veronalaista tuloa, mikäli osingon saajan välitön omistusosuus osinkoa jakavasta yhtiöstä on alle 10 prosenttia. Yhtiöiden välisten osinkojen verotuksessa pyritään siihen tasoon, että se vastaisi luonnollisen henkilön listatusta yhtiöstä saamien osinkojen verotuksen tasoa. Henkilöverotuksessa osinko verotetaan sen vuoden tulona, kun osinko on ollut nostettavissa. Yhtiökokouksessa päätetään koska osinko voidaan nostaa. Vuoden 2014 alusta listatun yhtiön osingosta on pitänyt toimittaa ennakonpidätys, joka on suuruudeltaan 25,5 prosenttia. Listaamattoman yhtiön osingosta pitää toimittaa 7,5 prosentin suuruinen ennakonpidätys 150 000 euroa alittavalta osalta ja sen ylittävältä osalta 27 prosenttia. (Viitala 2014, 40-46.)

Patentti- ja rekisterihallituksen mukaan yksi tapa jakaa yhtiön varoja on osakepääoman alentaminen. Osakeyhtiölain 14 luku käsittelee osakepääoman alentamista. Osakepääoman alentamisesta päättää yhtiökokous. Yhtiökokouksen tekemässä alentamispäätöksessä on mainittava alentamismäärä tai maksimimäärä ja alentamisen tarkoitus. Osakeyhtiölain mukaan osakepääomaa voidaan alentaa seuraaviin tarkoituksiin:

- Osakepääoman jakaminen
- Osakepääoman alentaminen varojen siirtämiseksi vapaan oman pääoman rahastoon
- Osakepääoman käyttäminen sellaisen tappion välittömään kattamiseen johon vapaa omapääoma ei riitä

Osakepääoman alentamisesta on aina ilmoitettava kaupparekisteriin. (PRH 2014.)

Pwc Oy:n mukaan omien osakkeiden hankkiminen ja lunastaminen tarkoittaa sitä, kun yhtiö tarjoutuu ostamaan osakkeenomistajilta omia osakkeitaan takaisin. Omien osakkeiden ostamista saatetaan käyttää helpottamaan sukupolven vaihdosta yhtiössä tai muun omistuksen muutosta. Yhtiö voi ostaa vanhalta omistajalta osakkeita, jolloin uuden omistajan ei tarvitse käyttää omia varojaan tämän osakepääoman hankkimiseen. Omien osakkeiden hankkimista voi käyttää myös yrityskaupan rahoittamiseen. Kauppahintaa voidaan maksaa yhtiön omilla varoilla ja näin ollen tarvitaan vähemmän ulkopuolista rahoitusta. Omien osakkeiden hankkimisella voidaan myös jakaa yhtiön varoja osakkeenomistajille. Joissain tilanteissa tämä saattaa olla verotuksellisesti edullisempi tapa jakaa yhtiön varoja kuin osinko. (Pwc 2013)

Romppaisen ym. (2000) mukaan yhtiön osakkeiden myynti on yksi tapa tulouttaa yhtiölle kertyneitä varoja. Osakkeiden myynti tarkoittaa käytännössä yhtiön nettovarallisuuden realisointia. Nettovarallisuus saadaan varojen ja velkojen erotuksena. Luonnollisen henkilön tapauksessa luovutusvoitto verotetaan aina pääomatulona. Omaisuuden myynnistä saatu voitto lasketaan luovutushinnasta vähentämällä omaisuuden hankintamenon poistamatta oleva osa ja voiton hankkimisesta olleiden menojen yhteismäärä. Luonnollisen henkilön tapauksessa luovutushinnasta vähennettävä määrä on aina vähintään 20 % luovutushinnasta. Mikäli luovutettu omaisuus on omistettu yli 10 vuotta, vähennys on vähintään 50 % luovutushinnasta. Jos omaisuus on saatu vastikkeetta, niin hankintamenoksi katsotaan perintö- ja lahjaverotuksessa käytettyä arvoa.

Luovutusvoitto tai -tappio on siis:

- + osakkeista saatu luovutushinta
- osakkeiden verotuksessa poistamaton hankintameno
- osakkeiden luovutuksesta aiheutuneet kulut
- = positiivinen ero luovutusvoittoa
- negatiivinen ero luovutustappiota

Luovutusvoitosta lasketaan vero pääomatuloverokannan mukaan. (Romppainen ym. 2000, 78-79.)

Veroviranomaisilla on oikeus puuttua tilanteisiin, joissa yhtiön varoja tai taloudellisia etuuksia on jaettu tavanomaisista liiketoiminnan periaatteista poiketen. Vml 29 § sääntelee peiteltyä osinkoa.

Peitellyllä osingolla tarkoitetaan rahanarvoista etuutta, jonka osakeyhtiö antaa osakkaansa tai tämän omaisen hyväksi osakkuusaseman perusteella tavallisesta olennaisesti poikkeavan hinnoittelun johdosta tai vastikkeetta.

Peitellyllä osingolla tarkoitetaan myös omia osakkeita hankkimalla tai lunastamalla taikka osakepääomaa, vararahastoa tai ylikurssirahastoa alentamalla osingosta menevän veron välttämiseksi jaettuja varoja

Jos on ilmeistä, että yhtiö on jakanut 1 momentissa tarkoitettua peiteltyä osinkoa, on yhtiön verotuksessa meneteltävä niin kuin olisi käytetty käypää hintaa ja osakkaan veronalaiseksi tuloksi katsottava käyvän hinnan ja käytetyn hinnan erotus.

Jos varojen jakaminen 2 momentissa tarkoitettussa muodossa on ilmeisesti tapahtunut osingosta menevän veron välttämiseksi, on jaetut varat tältä osin katsottava osakkaan veronalaiseksi tuloksi.

Mitä 1 momentissa säädetään osakeyhtiöstä ja sen osakkaasta, sovelletaan vastaavasti muuhun yhteisöön sekä sen osakkaaseen tai jäseneseen.

Peitellyn osingon tulolajista säädetään tuloverolaissa ja osakkaan oikeudesta yhtiöveron hyvitykseen sekä peitellyn osingon vaikutuksesta yhtiön tuloveron vähimmäismäärään yhtiöveron hyvityksestä annetussa laissa.

Yleisiä tilanteita joita veroviranomaiset tulkitsevat peiteltyksi osingoksi ovat muun muassa:

- Omistajien yksityiset menot yrityksen kuluina
- Yrityksen omaisuus on omistajallaan yksityiskäytössä ilman että etuus on käsitelty vaaditulla tavalla palkkakirjanpidossa
- Yrityksen ja omistajien välisissä kaupoissa joko maksetaan osakkaalle ylihintaa tai yritykselle alihintaa
- Yhtiön antama osakaslaina ilman takaisinmaksusuunnitelmaa tai tilanteissa jossa osakkaalle ei ole varoja lainan maksuun

Romppaisen ym. (2000) mukaan edellä mainituissa tilanteissa osakas on saanut yksityistä etua itselleen yhtiön kustannuksella. Näissä tilanteissa katsotaan osakkaan saaneen peiteltyä osinkoa. Peitellyn osingon tapauksessa verotus on sanktioluontoista, eli tuloon tehtävät lisäykset veronkorotuksineen muodostuvat taloudellisesti ankariksi. Peitellyn osingon tapauksessa myös yhtiölle voi tulla veroseuraamuksia. Sillä ei ole merkitystä onko peitelty osinko suunniteltu vai johtuuko se omistajan tietämättömyydestä. Pääsääntö on, että yrityksen omistaja ei voi rasittaa yritystä henkilökohtaisilla menoilla tai veloittaa yritykseltä enemmän kuin ulkopuolinen veloittaisi tai maksaa vähemmän kuin ulkopuolinen maksaisi. (Romppainen, ym. 2000, 113-115.)

Knuutisen (2012) mukaan tuloverojärjestelmät ovat usein erilaisten poliittisten tavoitteiden kompromisseja, jotka näin ollen pitävät sisällään epäjohdonmukaisuuksia ja epäjatkuvuuskohtia. Edellä mainitut ominaisuudet luovat rajakohtia joihin muodostuu jännitteitä, joita verosuunnittelussa ja veronkiertämisessä pyritään hyödyntämään. Viime kädessä rajan vedon veronkierron ja verosuunnittelun välillä vetää tuomioistuimien. Rajan vetäminen on yksi vero-oikeuden vaikeimmista osa-alueista teoriassa ja käytännössä. Verontorjunta on yleistermi kaikenlaisille laillisille ja laittomille toimille, joilla verovelvollinen pyrkii vapautumaan verosta. Verosuunnittelun käsitteeseen ei aina liity vaatimus pienimpien verojen vaihtoehdon valinnasta. Verosuunnittelussa selvitetään usein eri toimintavaihtoehtojen veroseuraamukset ja lisätään ne toimintavaihtoehtojen kokonaiskustannuksiin ja näin ollen voidaan järjestää ne hintajärjestykseen. Verosuunnittelulla tarkoitetaan käytännössä usein myös verojen minimointia. Verosuunnittelu voi siis tarkoittaa verotustekijöiden huomioimista muussa päätöksenteossa tai verojen minimointia. Käytännössä verosuunnittelussa on usein kyse tulon verotuksellisen näyttämisen lykkäämisestä. Tällöin tulosta koitua veroseuraamus siirtyy maksettavaksi myöhemmäksi ajankohdaksi. Tästä saattaa olla hyötyä monessa tilanteessa. Esimerkiksi jos kassassa on vajetta. Tai jos tiedetään, että ensivuodelle saadaan paljon vähennyskelpoisia menoja, jolloin ne vähennetään maksettavasta verosta. Verosuunnittelu nojaa usein lainsäädännön mukanaan tuomiin jännitteisiin, joiden seurauksen verosuunnittelun toimet ovat lainsäätäjän hyväksymiä tai tarkoittamia. Veron kiertämisessä toimia toteutetaan siten, että niiden vaikutukset ovat suurempia kuin lainsäätäjän on tarkoittanut. Verosuunnittelussa ja veron kiertämisessä pyritään hyödyntämään verosäännösten kielellistä muotoilua tai rakenteellisia heikkouksia ja löytämään niistä kohtia joiden hyödyntäminen voisi itselle olla edullista verotuksen näkökulmasta. Veron kiertämistä on lain puitteissa vaikea määritellä. Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö OECD on määritellyt veronkiertämisen seuraavasti: ”Käsitettä on vaikea määritellä, mutta yleensä sillä viitataan verovelvollisen toimiin tai järjestelyihin, joilla pyritään vähentämään verojen määrää, ja vaikka toimenpiteet olisivatkin muodollisesti lainmukaisia, niiden voidaan katsoa olevan lain tarkoituksen vastaisia.” Määritelmä ei ole erityisen tarkka, mikä toisaalta luo mahdollisuuksia veron kiertäjille ja toisaalta ongelmia lainsäätäjälle, kuinka todistetaan, että kyseessä on veron kierto, eikä verosuunnittelu Veron kiertämiseen liittyä usein toiminnan keinotekoisuus, liiketoiminnallisten syiden ja aitojen taloudellisten vaikutusten puuttuminen, sekä tavanomaisesta poikkeavat menettelytavat. Veronkiertämistoimien tavoitteita ja taloudellisia pyrkimyksiä pyritään usein piilottelemaan. Veron kiertäminen ja sen mahdollisuus liittyvät siihen, että veropohjaa on mahdotonta säätelyteknisesti ja kielellisesti saada aukottomasti määritellyksi ja kuvatuksi. Vaikka veronkiertämistoimet saattavat lain puitteissa olla hyväksyttäviä, niitä voidaan silti pitää moraalisesti paheksuttavina. Kuitenkin samoista lähtökohdista voidaan myös verosuunnittelun moraalinen oikeutus kyseenalaistaa, sille se voi johtaa efektiivisen verorasituksen eli maksettavien verojen määrän alenemiseen. Verovelvollisten pyrkimys maksettavien verojen määrän minimoimiseen erilaisten järjestelyjen avulla on ymmärrettävää ja jopa lainsäätäjän toivo-

maa. Ohjaavalla verotuksella pyritään siihen, että verovelvollinen toimisi veroetujen vuoksi tietyllä tavalla. Tästä hyvä esimerkki on kotitalousvähennys. Verovelvollinen saattaa ryhtyä kotitalousvähennyksen takia remontoimaan asuntoaan, mikä olisi ehkä jäänyt tekemättä taloudellisista syistä ilman vähennysoikeutta. (Knuutinen 2012, 3-8.)

3 VEROTIETO

3.1 Teoreettiset lähtökohdat

Hasseldine, Holland ja van der Rijt (2009) ovat tutkineet verotiedon johtamista (tax knowledge management). Tutkimuksessa verotiedolla tarkoitetaan verolainsäädäntöä ja veroihin liittyvää muuta tietoa. Heidän mukaansa verotus voi vaikuttaa yrityksen operatiiviseen ja taloudelliseen päätöksen tekoon, sekä suoraan verotuksen kautta, että epäsuorasti prosessien kautta. Heidän mukaansa verotuksen vaikutuksia voidaan vähentää verosuunnittelulla ja verotukseen liittyvien prosessien tehostamisella. Verotieto on edellytys onnistuneelle verosuunnittelulle ja toisaalta prosessien tehostamiselle (Hasseldine, Holland & van der Rijt, 2009). Esimerkki prosessista voisi olla vaikkapa kausiveroilmoitusta varten tarvittavan tiedon kerääminen, tallentaminen ja ilmoittaminen verottajalle.

Hasseldinen ym. (2009) mukaan yritysten verotiedot ovat heikolla tasolla, vaikka usein päätöksiä täytyy arvioida verotuksen kannalta. Yritykset hankkivat verotietoa pääosin joko palkkaamalla veroammattilaisen tai ostamalla sitä muilta tahoilta kuten tilitoimistosta. Tutkimuksessa mielenkiintoista oli, että sovellettavien verotietojen monimutkaisuudella ei ollut yhteyttä veroammattilaisen palkkaamiseen. Yrityksen koko määrittä, onko varaa palkata veroammattilainen, vai ostetaanko tietoa joltain muulta taholta. Lisäksi yritysten omaa verotietoa, joka ei ollut peräisin ammattilaiselta tai kolmannelta osapuolelta ei pidetty luotettavana. Tutkimuksen mukaan verotiedon suurin hyöty ei ollut niinkään verosuunnittelun kautta saatava taloudellinen hyöty vaan varmuus siitä, että asiat tehdään oikein, eikä jälkiseuraamuksia tule. (Hasseldine, Holland & van der Rijt, 2009.)

Tutkimusten mukaan verotieto on yksi tärkeimmistä tekijöistä, joka myötä vaikuttaa verolainsäädännön noudattamiseen. Aihetta on tutkinut esimerkiksi Kasippilai (2000), Kirchler, Niemirowski ja Wearing (2006) ja Loo (2006 & 2008). Tutkimuksissa todettu, että puutteet verotiedoissa voivat johtaa tahallisiin tai tahattomiin verolainsäädännön rikkomuksiin. Tällaisia tuloksia ovat saaneet mm. McKerchar (1995) ja Loo, McKerchar ja Hansford (2009). McKercharin tutkimus koski Australialaisia pk-yrityksiä. Hänen mukaansa pk-yritykset eivät välttämättä edes ole tietoisia siitä, että heillä on vajavaiset verotiedot. Loo ym. (2009) saivat tutkimuksessaan vastaavia tuloksia. Heidän tutkimuksensa koski tavallisia veronmaksajia, jotka tekivät veroilmoituksessaan virheitä puutteellisen verotiedon takia. (Kasippilai 2000; Kirchler, Niemirowski & Wearing 2006; Loo 2000 & 2008; McKerchar 1995; Loo, McKerchar & Hansford 2009.)

Tämän tutkimuksen kannalta on oleellista määritellä käsite yrityksen toimintaympäristö. Hatchin (2006) mukaan yrityksen toimintaympäristö tarkoittaa yrityksen ulkopuolisia tekijöitä, jotka vaikuttavat yrityksen toimintaan.

Toimintaympäristö muodostuu eri tasoilla, kuten sosiaalisella, taloudellisella, poliittisella, kulttuurisella, teknologisella ja ekologisella tasolla (Hatch 2006.) Kotlerin ja Kellerin (2006) mukaan toimintaympäristö ei ole pysyvä kokonaisuus. Se on jatkuvassa muutoksessa ja yrityksen on sopeuduttava tähän muutokseen. (Kotler & Keller 2006, 24.)

3.2 Aikaisempaa tutkimusta

Petri Malinen (2015) on tutkinut yrittäjien tuloja ja veroja vuoden 2013 tulo- ja verotietojen perusteella. Malisen tutkimus on erittäin ajankohtainen varsinkin nyt, kun mediassa ja politiikassa käydään paljon keskustelua valtiontalouden velkaantumisen pysäyttämiseksi. Malisen mukaan keskusteluissa nousee toistuvasti esiin yrittäjien verotus, jonka katsotaan olevan pääasiallinen tuloerojen kasvun aiheuttaja ja lisäksi johtavan ansiotulojen pääomatuloiksi muuntamisen. Malinen korostaa, että keskustelu perustuu kuitenkin pääosin yksittäistapauksiin, eikä yrittäjän ja palkansaajan eroa huomioida. Yrittäjä on usein sijoittanut omaan yritykseensä pääomaa ja näin ollen hänellä on mm. aivan erilainen riskipositio palkansaajaan verrattuna. Lisäksi yrittäjällä on usein käytännössä palkansaajaa pidempi työaika, sekä mahdollisesti hyvinkin vaihtelevat tulot. Malisen tutkimus antaa kuvan nykyisen veropolitiikan vaikutuksista yrittäjien näkökulmasta.

Malisen tutkimuksen aineistona on käytetty verohallinnon tuottamaa tilastoa YEL-vakuutettujen yrittäjien tuloista ja veroista verovuonna 2013. Käytännössä YEL-vakuutettuja ovat kaikki henkilöyhtiöiden vastuunalaiset yhtiömiehet, elinkeinonharjoittajat ja osakeyhtiöiden omistajat, joiden omistusosuus on yli 30 %. Lisäksi aineistona on Verohallinnon kaikista verovelvollisista keräämiä tietoja vuodelta 2013 maksuunpannusta verotuksesta.

Tutkimuksessa tehtiin esimerkkilaskelma, jossa yrittäjien kokonaistuloksi otettiin yrittäjien yhteenlaskettu keskimääräinen ansio- ja pääomatulo. Yrittäjien keskimääräiseksi kokonaisveroasteeksi saatiin 33,8 %. Vastaavalla tulotasolla palkansaajien kokonaisveroaste oli 28,8 %. Näin ollen palkansaajien verotus on yrittäjiä kevyempää. Lopputulokseen vaikuttaa tulojen rakenne, eli ansio- ja pääomatulojen määrä, sekä erot sosiaaliturvamaksuissa. Yrittäjien tulot olivat 38 % suuremmat kuin palkansaajien. Eroa kuitenkin tasoittaa yrittäjien neljänneksen pidempi työpäivä. Nykyisessä yritysverojärjestelmässä, jossa osinkojen verotus on sidottu yrityksen nettovarallisuuteen, yrittäjien mahdollisuudet nostaa ansiotuloa halvempaa tuloa ovat järjestelmän myötä kaventuneet, mutta toisaalta järjestelmä kannustaa huolehtimaan yrityksen omavaraisuudesta.

Määttänen ja Ropponen (2014) selvittävät tutkimuksessaan miten listamattomien osakeyhtiöiden verotus vaikuttaa yhtiön voitonjakoon, rahoitukseen ja investointeihin. Tutkimuksen tulokset perustuvat yrityksen päätöksentekotilannetta kuvaavaan malliin. Tutkimuksessa keskitytään erityisesti siihen, miten verotus vaikuttaa investointeja koskeviin kannustimiin. Aihetta on aikaisemmin

tutkinut Ropponen (2012) tulolajin valinnan näkökulmasta. Myös Kari ja Laitila (2012) ovat verojärjestelmän vaikutusta investointi kannustimiin.

Määttänen ja Ropponen listaavat kolme ongelmakohtaa listaamattomien osakeyhtiöiden verokohtelussa. Ensinnäkin, mikäli osingot verotetaan huojennetun verotusmenettelyn mukaan, listaamattoman yrityksen osinkojen verotus on huomattavasti listattuja yrityksiä matalampi. Verotus siis suosii tässä suhteessa listaamattomia yhtiöitä. Toiseksi, huojennettuun osinkoverotukseen oikeuttava euromääräinen raja suosii pienempiä yrityksiä suurempiin verrattuna. Pienten yritysten suosiminen saattaa olla kannattavuuden ja tulevaisuuden näkymien kannalta haitallista. (Määttänen ja Ropponen 2012.) Karin ja Laitilan (2012) mukaan euromääräinen huojennetun verotuksen alaraja luo asetelman, jossa yritykset pyrkivät hyödyntämään verottomat osingot täysimääräisinä, jopa investoinneista tinkimisen uhalla. (Kari ja Laitila 2012.)

Määttäsen ja Ropposen mukaan viimeinen ongelma on järjestelmän luoma kannustin kasvattaa yrityksen nettovarallisuutta, jotta huojennettuja osinkoja voitaisiin maksaa enemmän, vaikka yritykseen sijoitetut varat tuottaisivat huonosti. Tilanteessa, jossa osinkojen määrä on 8 prosenttia yrityksen nettovarallisuudesta, sadan euron sijoituksella verottomia osinkoja voisi nostaa 8 euroa lisää. Edellä mainitun kaltainen verohyöty voi olla niin suuri, että nettovarallisuusinvestoinnista tulee houkutteleva, vaikka sen tuotto ilman verohyötyä olisi huono. Ongelma voitaisiin ratkaista pienentämällä osinkojen tuottorajaa, mikä tarkoittaisi, että tietyn suuruinen investointi kasvattaisi nostettavissa olevien verottomien osinkojen määrää vähemmän. Määttäsen ja Ropposen tutkimuksessa tarkastellaan myös, miten verotus vaikuttaa yrityksen investointeihin. Tarkastelu edellyttää verotuksen vaikutusten arvioimista dynaamisessa kehikossa. Tutkimuksessa kuvataan malli, joka auttaa ymmärtämään listamaattomien yritysten osinkoverotuksen vaikutuksia yritysten investointi- ja rahoituspäätöksiin. Tutkimuksessa mallia kuvataan seuraavasti:

"Mallin päätöksentekijä on yrittäjä, joka omistaa yrityksensä yksin. Yrittäjä saa hyötyä kulutuksesta, jonka hän rahoittaa yrityksestään nostamalla osinko- ja palkkatuloilla. Hän päättää investoinneista ja velanotosta osingoista ja omasta palkastaan maksimoiden periodittaiten hyötyjen nykyarvoa. Yrittäjän päätöshorisontti on ääretön."

Tutkimuksen mukaan verotus ohjaa selvästi yrittäjien tulolajin valintaa palkka- ja osinkotulon välillä. Moni yrittäjä nostaa osinkoja sen verran, että osinkotuotto vastaa huojennetun osinkoverotuksen tuottorajaa. Suuri osa listaamattomista yrityksistä on kooltaan niin pieniä, että ne eivät ole lähelläkään huojennetun osinkoverotuksen euromääräistä rajaa. Suhteellisen suuret yritykset työllistävät huomattavan osan kaikista listaamattomien yritysten työntekijöistä. Tästä syystä osinkoverotuksen euromääräisellä rajalla voi olla kokonaistaloudellista merkitystä. Teoreettisen mallin avulla saatujen tulosten mukaan huojennetun osinkoverotuksen euromääräinen raja ennemmin hidastaa kuin nopeuttaa yhtiöiden kasvua. Hidasteena on yrittäjä, joka arvioi tulevaisuuden osinkotulon ylittävän huojennetun osinkotulon rajan ja näin ollen pyrkii nostamaan huojennettua

osinkoa jo silloin, kun se tarkoittaa samalla kannattavista investoinneista luopumista. (Määttänen ja Ropponen 2012.)

Tutkimuksen mukaan huojennettujen osinkojen tuottoraja kannustaa tietyissä tilanteissa tekemään myös huonosti tuottavia investointeja. Erityisesti silloin, kun tuottoraja on korkea. Yrittäjien näkökulma on, että investoinnit kasvattavat nettovarallisuutta, mikä kasvattaa huojennettujen osinkojen määrää. Tuottoraja johtaa myös helposti siihen, että investointien tuottovaatimus vaihtelee yritysten kesken. Esimerkiksi korkean tuoton yrityksessä, myös osinkotuottoprosentti on korkea. Tällöin kannattaa kasvattaa nettovarallisuutta, jotta keskimääräinen osinkotuotto saadaan verotuksen kannalta matalammaksi. Tuottovaatimusten vaihtelu verotuksen takia tarkoittaa, että investoinnit eivät kohdennu kansantalouden kannalta tehokkaimmalla mahdollisella tavalla. Kansantalouden kannalta olisi hyvä, että investointien rajatuotto ei vaihtelisi yrityksestä toiseen. Siten investoinnit ohjautuvat aina sinne, missä ne tuottavat eniten. Osinkotuottorajalla ei ole suoraan investointeihin liittyvää kannustinvaikutusta, mikäli raja on hyvin korkea tai matala. Tuottorajan laskeminen voi lisätä investointeja ja verotuloja. Nämä tutkimuksen tulokset koskevat olemassa olevaa yritystä joka rahoittaa investointinsa osittain pidätetyillä voitoilla. Verotus vaikuttaa myös siihen millaisia yrityksiä syntyy. Huojennettujen osinkojen tuloja suosii pienempiä yrityksiä, mutta toisaalta taas osinkoverotuksen kiristäminen kasvattaisi oman pääoman tuottovaatimusta ja voisi siten vähentää uusien yritysten syntymistä. (Määttänen ja Ropponen 2012.)

Määttäsen ja Ropposen mukaan huojennettu osinkoverotus estää yrityksen jaetun voiton täyden kahdenkertaisen verotuksen. Lisäksi osinkotuottoon perustuva raja ajoittaa yrittäjän mahdollisuuksia nostaa yrityksestä tuloja pääomatuloina ansiotulojen sijasta. Valtionvarainministeriön verotuksen kehittämissuunnitelma (2010) esitti, että huojennettujen osinkojen euromääräisestä rajasta luovutaan ja nettovarallisuuteen suhteutettua rajaa lasketaan. Määttäsen ja Ropposen tutkimustulokset tukevat valtionvarainministeriön suositusta. Heidän mukaansa osinkojen euromääräisen rajan poistaminen tasoittaisi nettovarallisuudeltaan erilaisten yhtiöiden verokohtelua ja poistaisi yhden yrityksen kasvua hidastavan kannustimen. Osinkotuottoon perustuvan 150 000 euron rajan laskeminen taas pienentää riskiä verojen ohjaavasta vaikutuksesta, jossa verotus johtaa tekemään suhteellisen huonosti tuottavia investointeja. (Määttänen ja Ropponen 2012; Valtionvarainministeriön verotuksen kehittämissuunnitelma 2010.)

Björklund Larsen (2015) on tutkinut sitä, miten Ruotsissa on vedetty raja verotettavan ja verovapaan toiminnan välillä. Perusperiaate Ruotsin tuloverotuksessa on hyvin samankaltainen, kuin suomessa. Vaihanta, joka sisältää arvoa on verotettavaa. Tutkimuksessa pyritään selvittämään millä perusteella vaihdanta on verovapaata tai verotettavaa. Ruotsissa, kuten Suomessakin metsästä saa kerätä marjoja ja myydä niitä tiettyyn rajaan asti verovapaasti. Mielienkiintoista on, että samaisesta metsästä kerättyä kukkakimppua ei saa myydä verovapaasti vaan siitä saatava tulo on veronalaista. Björklund Larsen kysyi Ruotsin verotoimiston johtavalta lakimieheltä, kuinka ero verotettavan ja vero-

vapaan vaihdannan välillä tehdään. Lakimiehen vastaus oli, että maalaisjärjellä. (Björklund Larsen 2015.)

Björklund Larsen tuo esille kuusi rajaa, jotka erottavat verotettavan ja verovapaan tulon. Mikäli tuloa varten on nähty vaivaa, se on verotettavaa tuloa. Sattumanvarainen tulo on verovapaata. Lottovoitto on hyvä esimerkki sattumanvaraisesta tulosta. Kilpailusta voitettu palkinto taas on verollista tuloa, koska sitä varten on nähty vaivaa ja sattuman osuus tulon hankkimisessa on pieni. Vaihdannan harjoittajien välinen suhde on merkittävä tekijä verotuksessa. Esimerkiksi työsuhteesta saatu palkka on luonnollisesti verollista tuloa. Mikäli vaihdanta tai lahja pitää sisällään oletettaman vastavuoroisuudesta, eli siitä että lahjan antaja odottaa lahjan saajalta häntä hyödyttäviä toimia, on lahja veronalaista tuloa. Kolmas raja liittyy korvaukseen. Mikäli vaihdannasta maksetaan korvaus, se on yleensä veronalaista. Mikäli vaihdannan kohteena on palvelu, jonka korvauksena on toinen palvelu saattaa kyseessä olla veroton vaihdanta. Tärkeä tekijä on vaihdannan määrä. Mikäli vaihdanta on huomattavaa, se on yleensä luonteestaan riippumatta veronalaista. Toiminnan laajuus on neljäs raja ja erittäin merkittävä raja. Ruotsin, kuten Suomenkin verotuksessa on paljon poikkeuksia, jotka ovat verottomia. Nämä poikkeukset kuitenkin muuttuvat verollisiksi, mikäli toiminta on laajamittaista. Viides raja liittyy toiminnan tarkoitukseen. Mikäli toiminnan tarkoituksena on saada taloudellista hyötyä, se on luonnollisesti veronalaista. Verotonta on taas harrastusluontoinen toiminta. Viimeinen raja on saatavuus tai saavutettavuus. Mikäli jokin asia on ainakin teoriassa kaikille saatavilla, se on verovapaata. Tällaista toimintaa voisi olla metsästä marjojen poiminta ja myynti. Kuitenkaan Kaikki luonnosta saatava hyöty ei ole verovapaata. (Björklund Larsen 2015.)

Tutkimuksen mukaan Ruotsin veroviranomaisille suuri haaste on oikeuttaa tekemänsä verotuspäätökset siten, että ne ovat linjassa veronmaksajien kulttuurillisten ja sosiaalisten arvojen kanssa. Maalaisjärjen käsitteeseen, jolla arvioidaan tulon verottomuus tai veronalaisuus, liittyy edellä mainitut kuusi raja. Yksikertaisuudessaan ne ovat toiminnan vaatima vaiva, suhde, vastavuoroisuus, saatavuus, tarkoitus ja laajuus. Nämä ovat vaihdannan rajat. Rajat esiintyvät harvoin yksinään, yleensä rajanvetotilanteissa päätökseen vaikuttaa useampi raja. Björklund Larsenin tutkimus tuo hyvin esille Ruotsin ja Suomen verotuskäytäntöjen yhtäläisyyksiä. Samankaltainen maalaisjärjen -käsite määrittää myös Suomessa tulon veronalaisuutta tai verottomuutta. Yksinkertaisena esimerkkinä voidaan ottaa postimerkkien keräilijä, joka toisinaan myy merkkejään. Tiettyyn rajaan asti toiminta on harrastustoimintaa ja verotonta. Kun toiminnasta tulee ammattimaisempaa ja toiminnan laajuus kasvaa, siitä tulee veronalaista (Björklund Larsen 2015.)

Chen, Lee ja Mintz (2002) ovat tutkineet verotusta, pk-yrityksiä ja yrittäjyyttä OECD -maissa. OECD on ranskalainen taloudellisen kehityksen ja yhteistyön järjestö, johon kuuluu 34 jäsenvaltiota, joista Suomi on yksi. Tutkimus on tehty valtioiden näkökulmasta ja se pyrkii vastaamaan siihen, millaisia ongelmia yrittäjillä ja pk-yrityksillä näissä maissa on ja miten niitä voitaisiin ratkaista. Tutkimus tukee hyvin omaa aiheitani täydentäen sitä toisesta näkökulmasta.

Chen ym. mukaan yrittäjyyden ja pk-yritysten ongelmia ovat esimerkiksi voitojen kahdenkertainen verotus, joka saattaa johtaa myös investointien velkarahtoihin ennemmin kuin oman pääoman sijoittamiseen. Monilla OECD-mailla on verojärjestelmässään helpotuksia yrittäjille ja pk-yrityksille. Tutkimuksen mukaan parannettavaa olisi kuitenkin paljon. Tutkijat ehdottavat esimerkiksi ansiotulon progressiivisen verotuksen alentamista, sillä se rankaisee hyvin pärjääviä yrityksiä ja pienentää riskinottoa. Lisäksi yrittäjien pääomatuloverotusta pitäisi alentaa, sillä korkea taso verotuksessa saattaa johtaa pääomien sijoittamiseen pitkäntähtäimen kohteisiin, jolloin pääomat eivät allokoitu tehokkaasti niitä tarvitseville. Tutkijat näkevät erityisesti pienille yrityksille vahingollisiksi hallinnolliset kulut, joita syntyy, kun verottajan vaatimukset täytetään. (Chen ym. 2002).

Bruce ja Mohsin (2006) ovat tutkineet verotuksen vaikutuksia yrittäjyyteen Yhdysvalloissa. Tutkijat pyrkivät selvittämään vaikuttaako verotus aktiivisuuteen perustaa yrityksiä. He selvittävät myös voiko verotuksella vaikuttaa pk-yritysten perustamiseen ja niiden selviytymiseen liike-elämässä. Lisäksi tutkijoita kiinnostaa miten nykyinen verotus vaikuttaa yrittäjiin ja yrittäjiksi aikoviin. Tutkimuksen mukaan verotus voi vaikuttaa yrittäjyyteen monella tavalla. Ensinnäkin yrityksestä saatu tulo verotetaan eri tavalla kuin tavallinen palkkatulo. Tutkijoiden mukaan verotus vaikuttaa voitonjaon kautta päätökseen perustaa yritys tai pysyä palkansaajana. Lisäksi verotus vaikuttaa perustettavan yritysmuodon valintaan. Yrityksen perustaminen tuo mukanaan lisää mahdollisuuksia suunnitella omaa verotusta. Tutkimuksen mukaan verotus voi vaikuttaa yrittäjyyteen, mutta tärkeämpi kysymys on pitäisikö sen vaikuttaa yrittäjyyteen. Yhdysvalloissa pk-yritykset saavat verohelpotuksia. Ne jotka ovat helpotusten kannalla, ovat sitä mieltä, että talouskasvu on lähtöisin pk-yrityksistä ja ne synnyttävät sitä. Verohelpotuksia perustellaan myös epätäydellisillä rahoitusmarkkinoilla. Uuden yrityksen on vaikea saada rahoitusta, koska niihin liittyy niin iso riski verrattuna muihin yrityksiin. Verohelpotuksia vastustavat argumentoivat kantaansa näytön puutteella verohelpotusten todellisista hyödyistä. (Bruce & Mohsin 2006.)

Bruce ja Mohsin mukaan tärkeä kysymys on, vaikuttaako verotus yrittäjyyteen ja uusien yritysten syntyyn. Jos verotuksella ei ole vaikutusta yrittäjyyteen, niin edellä mainitun kaltaiset verohelpotukset vaikuttavat turhilla. Tutkimusta varten on tarkasteltu Yhdysvaltojen verotuksen vaikutuksia palkansaajien yrittäjäksi ryhtymiseen. Aineistoa on tutkimusta varten tarkasteltu vuosilta 1950-2000. Tutkimuksen tulosten mukaan verotus vaikuttaa päätökseen ryhtyä yrittäjäksi. Kuitenkin vaikutus on niin pieni, että verotusta ei nähdä tehokkaana työkaluna yrittäjyyden lisäämiseksi. (Bruce & Mohsin 2006.)

Gentry ja Hubbard (2000) ovat myös tutkineet verotuksen vaikutusta yrittäjyyteen. Yrittäjyydellä tarkoitetaan ryhtymistä yrittäjäksi. Tutkimuksen mukaan verotuksen progressiivisuus ja veroaste voivat vaikuttaa päätökseen ottaa riskejä. Riskeillä tarkoitetaan yrittäjäksi ryhtymistä. Verotus yleensä rohkaisee riskinottoon, sillä veroa maksetaan vaan tuloksen mukaan. Epäonnistumisesta ei tarvitse maksaa veroa. Sen sijaan progressiivinen verotus saattaa madaltaa riskinottohalukkuutta, sillä riskin ja odotetun tuoton kasvaessa, myös

maksettava vero kasvaa. Tässä tutkimuksessa on otettu sekä veroasteen, että progression vaikutus huomioon tutkittaessa miten verotus vaikuttaa yrittäjyyteen. Rajaveroasteen taso ei vaikuta yrittäjyyteen, mutta sen sijaan progressiivinen rajaveroaste hillitsee intoa ryhtyä yrittäjäksi. Tutkimuksen mukaan vaikutus on huomattava. Esimerkiksi Yhdysvalloissa 1993 tehty verotusmuutos nosti ylintä rajaveroastetta, mikä johti siihen, että todennäköisyys keskituloisen palkansaajan ryhtymisestä yrittäjäksi tippui 20 %. (Gentry & Hubbard 2000.)

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

4.1 Tutkimusongelman rajausta

Tässä tutkimuksessa kuvataan suomalaisen, yksityisen, pienen tai keskisuuren osakeyhtiön, yrittäjän kokemuksia ja osaamista verotuksesta omassa toimintaympäristössään. Toimintaympäristö tarkoittaa yrityksen ulkopuolisia tekijöitä mm. sosiaalisia, taloudellisia, poliittisia, kulttuurisia, teknologisia ja ekologisia. (Hatch 2006.)

Tämän tutkimuksen tavoitteena on selvittää, miten suomalaisten yksityisten pienten ja keskisuurten osakeyhtiöiden yrittäjät tuntevat heihin kohdistuvan verotuksen ja miten he toimivat verotuksen näkökulmasta. Aikaisempi tutkimus koskee paljon verotietoa. Käytännössä verotieto tarkoittaa tietoa verotuksesta, verolainsäädännöstä ja verotukseen liittyvistä velvoitteista ja prosesseista. Tutkimuksen aiheen valinnasta lähtien oli selvää, että tutkimus aineistoa haluttiin kerätä haastattelemalla tutkittavia kasvotusten. Haastattelemisen tuntui luonnolliselta tavalta päästä lähelle tutkittavaa ongelmaa. Tutkimus päätettiin toteuttaa laadullisena.

4.2 Tutkimuskysymykset

Yrittäjien toimintaa kuvataan tätä tutkimusta varten muodostetun käsitteen ”vero-osaaminen” avulla. Tutkimus pyrkii vastaamaan seuraaviin kysymyksiin:

1. Millaista on pk-yrittäjien vero-osaaminen?
2. Miten pk-yrittäjät toimivat verotuksen näkökulmasta?

4.3 Vero-osaaminen

Tätä tutkimusta varten muodostettiin käsite, jonka avulla on mahdollista kerätä tietoa ja kuvata yrittäjien kokemuksia verotiedosta ja sen soveltamista. Tarve käsitteelle ilmeni, kun olin päättänyt tutkia yrittäjien kokemuksia ja osaamista verotukseen liittyen ja etsinyt aineistoa tutkimuksen tueksi. Tässä vaiheessa aineisto koostui verotuksen lainsäädännöstä ja käytänteistä. Seuraavaksi piti keksiä, miten haetaan tietoa siitä, kuinka yrittäjät soveltavat verotuksen lainsäädäntöä ja käytänteitä. Kerätyn aineiston pohjalta käsitteellistin ongelman itselleni ajatuskartalla, jonka keskiössä oli osaaminen. Mietin mitä tekijöitä verotukseen

liittyvä osaaminen vaatii ja mistä se koostuu. Seuraavaksi kerron, kuinka lopullinen ajatuskartta muodostui ja mistä teemoista se lopulta koostui.

Käsitteen muodostaminen lähti liikkeelle teorialähtöisesti. Ensimmäinen verotukseen liittyvän osaamisen tekijä sai alkunsa tämän tutkimuksen kappaleesta 2.2 Osakeyhtiön verotus Suomessa. Kappaleessa käydään läpi mm. verolajeja. Tästä tuli ajatus, että yritykset ovat erilaisia. Kaikkiin ei kohdistu samat verolajit, eikä kaikkea toimintaa velvoita samat lakipykälät. Kuitenkin yrittäjän on oleellista tietää, mitkä velvoitteet häneen kohdistuvat, jotta hän voi noudattaa niitä. Velvoitteet riippuvat yrityksen toimintaympäristöstä. Toimintaympäristö on määritelty tämän tutkimuksen kappaleessa 3.2 Taustaa ja teoreettiset lähtökohdat. Toiset toimintaympäristöt ovat enemmän ja toiset vähemmän säänneltyjä, yhteistä kuitenkin on, että toimintaympäristö pitää tunnistaa, jotta siellä voi toimia oikein. Näin syntyi verotukseen liittyvän osaamisen ensimmäinen osa, toimintaympäristön tunnistaminen.

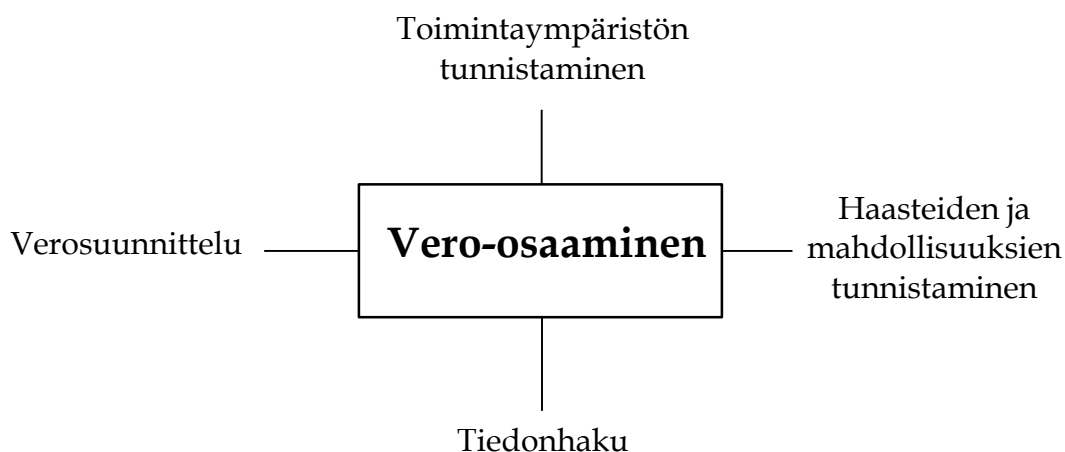
Verotus on luonteeltaan sellainen, että se ei välttämättä ole läsnä yrittäjän joka päiväisessä tekemisessä. Verotus on toki olemassa, mutta taustalla. Yrityksellä on taustaprosessit, joiden avulla hoidetaan verotukseen liittyvät velvoitteet, kuten kirjanpito. Kuitenkin verotuksen luonteeseen liittyy myös se, että jos ongelmia ei huomata, eikä niihin puututa ajoissa, ne kasvavat ja ovat jossain vaiheessa väistämättä edessä. Tämä toimii myös toiseen suuntaan, mitä aikaisemmin verotukseen liittyviin mahdollisuuksiin tartutaan, sitä suurempi hyöty niistä on. Ajatuksissani nämä verotuksen luonteenpiirteet muistuttivat Kotlerin ja Armstrongin (2004) tunnetusta markkinoinnin teoriasta kuluttajan ostopäätösprosessista. Teoriassa ostopäätösprosessin ensimmäinen vaihe on tarpeiden tunnistaminen. Jotta ostopäätöstä voisi ikinä syntyä, täytyy ensin tunnistaa tarve ostolle. (Kotler & Armstrong 2004, 199.) Samalla idealla, jotta haasteisiin voisi vastata ja mahdollisuudet hyödyntää, ne täytyy ensin tunnistaa. Näin syntyi osaamisen toinen osa, haasteiden ja mahdollisuuksien tunnistaminen.

Tässä vaiheessa käsitteen muodostamista huomasin, että kaksi ensimmäistä osaa toimivat tavallaan kronologisessa järjestyksessä. Ensin täytyy ottaa perusasiat haltuun, jotta yritys voi toimia kestäväällä pohjalla. Sitten on mahdollista tunnistaa ongelmia ja mahdollisuuksia ja hyötyä siitä. Kronologisesti haastetta tai ongelmaa seuraa haasteen ratkaiseminen. Kukaan ei kuitenkaan tiedä verotukseen liittyen kaikkea, joten luonnollisesti haasteen ratkaisemista varten täytyy hakea tietoa. Tiedonhausta tuli osaamisen kolmas osa.

Tämän tutkimuksen kappale 2.4 Osakeyhtiön voitonjako antoi minulle idean verotukseen liittyvän osaamisen viimeisestä osasta. Kappaleessa käsitellään sen nimen mukaisesti osakeyhtiön voitonjakoa. Voitonjakoa on luonnollisesti syytä suunnitella monestakin näkökulmasta. Esimerkiksi kassan näkökulmasta. On syytä pohtia, onko yhtiön kassassa tarpeeksi rahaa osinkojen maksamista varten. Toisaalta voitonjakoa on mielekästä suunnitella myös verotuksen näkökulmasta. On tarkoituksen mukaista pohtia, millä tavoin yrityksestä voidaan kotiuttaa voittoja mahdollisimman pienellä verolla. Tätä sanotaan verosuunnitteluksi. Verosuunnittelu pitää luonnollisesti sisällään paljon muutakin

kuin vain voitonjaon suunnittelun, mutta idea verosuunnittelusta osana verotukseen liittyvää osaamista sai tästä ajatuksesta alkunsa.

Annoin muodostuneelle käsitteelle nimeksi Vero-osaaminen. Vero-osaaminen kertoo, miten aikaisemmin mainittua verotietoa hyödynnetään käytännössä. Vero-osaaminen koostuu siis neljästä osasta: 1) toimintaympäristön tunnistaminen, 2) haasteiden ja mahdollisuuksien tunnistaminen, 3) tiedonhaku ja 4) verosuunnittelu. Ks. Kuvio 2.

KUVIO 2. Vero-osaaminen

4.3.1 Toimintaympäristön tunnistaminen

Eri yritysten toimintaympäristöt ovat erilaisia riippuen mm. yrityksen toimialasta. Esimerkiksi rakennusalalla rakennuspalveluiden myynnissä ja ostossa sovelletaan käännettä arvonlisäverovelvollisuutta (AVL 8 c §) ja telakkateollisuudessa työsuoritteista ei makseta arvonlisäveroa (AVL 58 §). Yrityksen toimintaympäristön tunnistaminen tarkoittaa liiketoiminnan luonteeseen liittyvien erityispiirteiden, vastuiden ja velvoitteiden tunnistamista.

4.3.2 Haasteiden ja mahdollisuuksien tunnistaminen

Kuten aikaisemminkin on jo todettu, yrityksen toimintaympäristö on jatkuvassa muutoksen tilassa. Uusia lakeja ja käytäntöjä tulee jatkuvasti. Haasteiden tunnistaminen ajoissa on tärkeää, jotta niihin ehditään reagoida ennen kuin seuraukset kasvavat isoiksi. Toisaalta muutokset tuovat mukanaan myös uusia mahdollisuuksia, jotka voidaan hyödyntää, mikäli ne on tunnistettu. Haasteiden ja mahdollisuuksien tunnistaminen tarkoittaa siis käytännössä toimintaympäristön muutosten ja liiketoiminnan muutoksen mukanaan tuomien ja miksei jo olemassa olevienkin haasteiden ja mahdollisuuksien tunnistamista.

4.3.3 Tiedonhaku

Tiedonhaku on luonnollinen seuraus haasteiden ja mahdollisuuksien tunnistamisesta. Nykypäivän tiedonhaun etuja on, että tieto on usein ilmaista, se on saatavilla nopeasti ja sitä on paljon. Chun (2003) mukaan tiedonhaun suurimpana ongelmana on oikean tiedon löytäminen oikeaan aikaan. Käytännössä yrittäjän pitää siis arvioida tiedon oikeellisuus ja luotettavuus, sekä ajankohtaisuus. (Chu 2003.)

4.3.4 Verosuunnittelu

Onnistuneella verosuunnittelulla yrittäjä voi saavuttaa taloudellista hyötyä niin yksityistaloutensa kuin yrityksen talouden kannalta. Hyöty voi realisoitua esimerkiksi pienempänä kokonaisveroasteena tai verojenmaksurasitteen siirtymisenä taloudellisesti parempaan aikaan. Luonnollisesti hyvä verosuunnittelu on laillista, vaikka usein saatetaankin liikkua harmaalla alueella.

4.4 Teorettinen viitekehys

Tämän tutkimuksen teoreettisen viitekehysten pohja koostuu Suomessa voimassa olevasta verotukseen liittyvästä lainsäädännöstä ja käytännöistä. Suomen lainsäädännössä on säädetty verotuksesta. Laki siis antaa selvät raamit mitä verotuksen suhteen täytyy tehdä ja mitä ei. Toisaalta se antaa mahdollisuuden myös soveltaa näiden raamien sisällä. Tästä syystä verotukseen liittyvä lainsäädäntö ja käytäntö muodostavat teoreettisen viitekehysten pohjan tälle tutkimukselle. Tämän tutkimuksen teoreettiseen viitekehykseen kuuluu myös aikaisempi tutkimus verotiedosta. Tutkimuksen viitekehys koostuu kappaleista 2. Verotus Suomessa ja 3. Verotieto.

4.5 Aineistonkeruumenetelmä

Aineistonkeruumenetelmäksi valittiin teemahaastattelu. Saaranen-Kauppisen ja Puusniekan (2006) mukaan teemahaastattelu sijoittuu avoimen ja strukturoidun haastattelun väliin. Haastattelutilanteen pitäisi olla keskustelunomainen, mutta kuitenkin sellainen, että keskustelun aihealueet eli teemat on valmiiksi mietitty. Teemoista on tarkoitus keskustella vapaasti. Teemahaastattelua varten aihepiiriin tulee tutustua hyvin. Ensimmäkin siksi, että teemat pystytään muodostamaan ja toisaalta, että haastattelija pystyy pitämään keskustelun ennalta määritetyissä teemoissa. Haastattelua varten pitää siis ensiksi muodostaa teemat. Teemojen lisäksi haastattelijalla voi olla haastattelutilanteessa esimerkiksi apukysymyksiä tai avainsanoja, joilla haastattelua voidaan joh-

datella teemojen suuntaan. Teemahaastattelussa haastateltavien valintaan tulee kiinnittää erityistä huomiota. Haastateltavien tulisi olla sellaisia, joilta todennäköisesti saadaan hyvin tietoa tutkittavasta asiasta. Aineistonkeruumenetelmänä teemahaastattelua käytetään usein silloin, kun halutaan tietoa vähemmän tunnetuista asioista tai ilmiöistä. Teemahaastattelussa haastateltavilla on suuri vapaus antaa vastauksia. Tästä syystä haastattelun lopputuloksena saattaa olla, että jokin alkuperäisistä teemoista ei enää sovikaan tutkimukseen ja sen tilalle on mahdollisesti noussut haastatteluaineistosta jokin uusi teema. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.)

Aloitin haastattelun suunnittelemisen muodostamalla teemat haastattelu varten. Haastattelun alustaviksi teemoiksi valitsin vero-osaaminen - käsitteen osat. Valinta tuntui luontevalta, sillä tarkoitukseni on kuvata yrittäjien toimintaa ja osaamista verotuksen näkökulmasta muodostamin vero-osaaminen käsitteen avulla. Teemoja haastattelussa on siis neljä ja ne ovat samat kuin vero-osaamisen osa-alueet.

1. Toimintaympäristön tunnistaminen
2. Haasteiden tunnistaminen
3. Tiedonhaku
4. Verosuunnittelu

Teemahaastattelun tuloksena tiedostin, että käsitteestäni saattaa selkeästi puuttua osa-alueita, siinä on niitä liikaa, tai ne ovat vääriä. Haastattelun tueksi kokosin teemat paperille ja tein muutaman apukysymyksen kunkin teeman alle. Apukysymysten tarkoituksena on tarvittaessa johdatella keskustelua oikeaan suuntaan ja mahdollisesti tarkentaa vastausta.

4.6 Tutkittavien kuvailu

Haastateltaviksi valittiin pk-yrittäjiä, joilla on suomalainen yksityinen osakeyhtiö. Pk-yrittäjiä on Suomessa paljon, joten haastateltavien löytäminen ei ollut vaikeaa. Haastateltavat pyrittiin valitsemaan siten, että he edustavat eri toimialoja, koska sillä saattaa olla verotuksen kannalta merkitystä. Yrittäjän ikä ja työvuodet kuvaavat yrittäjän kokemusta, joten ne päätettiin kerätä esitietoina haastateltavilta. Yrityksen koko nähtiin myös verotuksen kannalta mahdollisesti merkittävänä seikkana, joten se päätettiin myös kerätä esitietoina. Yrityksen kokoa päätettiin mitata yksinkertaisesti työntekijöiden määrällä, sillä se on yksiselitteinen ja kuvaava mittari. Tutkimusta varten haastateltiin neljää miestä ja yhtä naista. Haastateltavat ovat iältään 36-62 vuotiaita. Kaikilla on kokemusta yrittämisestä vähintään kuusi vuotta ja parhaimmillaan 35 vuotta. Yritykset ovat työntekijöiden määrällä mitattuna kooltaan yhdenhengen yrityksiä ja suurimmillaan 51 hengen yrityksiä. Kaikilla yrittäjillä on kuitenkin jossain vaiheessa ollut alaisia. Haastateltavat on esitelty taulukossa 1 esitietoineen.

TAULUKKO 1. Haastateltavien esitiedot

Sukupuoli	Toimiala	Ikä	Vuodet yrittäjänä	Työntekijät
Mies	Asianajotoimisto	63	35	3
Mies	Rakennusala	36	6	25
Mies	Suunnittelutoimisto	51	12	3
Mies	Muotoilu ja markkinointiviestintä	49	13	1
Mies	Autokauppa	62	22	51
Nainen	Urheiluvälineiden ja polkupyörien vähittäiskauppa	38	8	3

Haastateltaviin oltiin yhteydessä puhelimitse. Heitä pyydettiin osallistumaan tutkimukseen, jossa tarkastellaan pk-yrittäjien kokemuksia verotuksesta. Heille kerrottiin, että tutkimuksessa anonymiteetti säilytetään siten, ettei tutkittavia voi tunnistaa. Lisäksi heille kerrottiin, että tutkija edustaa Jyväskylän yliopiston kauppakorkeakoulua. Kaikki haastateltavat, joihin oltiin yhteydessä, suostuivat osallistumaan tutkimukseen. Puhelimesta sovittiin myös haastattelupaikasta ja -ajasta.

4.7 Aineistonkeruu

Eskolan ja Suonrannan (2000) mukaan haastateltavilla tulee tarjota neutraali haastattelupaikka. (Eskola ym. 2000, 91.) Haastatteluista kolme pidettiin omassa työhuoneessani suljetun oven takana ilman ylimääräisiä häiriötekijöitä ja kolme haastateltavien omassa tiloissa. Oma työhuoneeni ei välttämättä ollut kaikista neutraalein paikka, mutta haastattelut oli helppo tehdä siellä, koska työhuoneeni on tilana rauhallinen ja hiljainen. Haastattelun alussa haastateltaville kerrottiin tarkemmin tutkimuksesta. Heille kerrottiin, että tutkimuksessa tarkastellaan pk-yrittäjien kokemuksia ja osaamista verotuksen näkökulmasta, mutta kyseessä ei ole testi. Haastateltavilta pyydettiin lupaa tallentaa haastattelu. Heille kerrottiin, että haastattelu litteroidaan analysointia varten. Haastateltavilta pyydettiin myös lupaa tuoda tutkimuksessa esille seuraavat heihin liittyvät esitiedot: Yrittäjän ikä, työvuodet yrittäjänä, toimiala ja yrityksen koko. Kaikki haastateltavat antoivat suostumuksen edellä mainittuihin toimiin. Valmistu tutkimusraporttia ei näytetä haastateltaville ennen sen julkaisua.

Ensimmäisen teeman, Toimintaympäristön tunnistaminen, kohdalla kysyin haastateltavilta sellaisia kysymyksiä kuin: Tuntuuko, että tunnet sinuun ja yritykseesi kohdistuvan verotuksen ja onko omalla toimialallasi jotain erityispiirteitä verotuksen näkökulmasta verrattuna esim. muihin toimialoihin. Kysymykset toimivat siinä mielessä hyvin, että kaikilta saatiin niihin vastaus. Keskustelu ei kuitenkaan lähtenyt rönsyilemään vaan kysymyksiin vastattiin melko lyhyesti ja napakasti. Ensimmäinen teema oli ehkä kysymysten muotoilun osalta hieman liikaa sellainen, että haastateltavat tunsivat vastaavansa kysy-

myksiin, joilla mitataan heidän tietämystään. Tämä ei suinkaan ollut tarkoitus, vaan tarkoituksena oli lähinnä selvittää, millainen kuva heillä on omasta tietämyksestään. Voidaan kuitenkin todeta, että kysymysten asettelu oli tässä mielessä onnistunut, sillä tähän saatiin vastaus.

Toista teemaa, Haasteiden ja mahdollisuuksien tunnistaminen, lähestyttiin mm. kysymyksillä: Oletko kohdannut haasteita tai ongelmia verotukseen liittyvissä asioissa, onko jotain verotukseen liittyviä asioita, joista tiedät, että et tiedä tarpeeksi ja Onko verotus ohjannut toimintaasi jotenkin. Toisen teeman osalta keskustelua oli runsaasti kaikkien haastateltavien kanssa ja he kertoivat hyvin omakohtaisia kokemuksia kohtaamistaan haasteista. Teeman ongelmaksi muodostui verotuksen tarjoamat mahdollisuudet, sillä niitä haastateltavat eivät osanneet nimetä varsinaisesti yhtäkään. Päätin kuitenkin säilyttää mahdollisuudet teeman nimessä ja tässä tutkimuksessa, jottei teema jo itsessään ennen ainuttakaan tulosta, näyttäisi negatiivista kuvaa verotuksesta. Lisäksi, vaikka haastateltavat eivät nimenneet yhtäkään verotuksen mahdollistanutta asiaa, niin verotuksen mahdollistavaa vaikutusta ei voi kieltää, sillä jokainen suomalainen yhteisövero maksanut yrittäjä maksoi sitä vuonna 2015 4,5 prosenttiyksikköä vähemmän kuin vuonna 2014.

Kolmanteen teemaan, Tiedonhakuun, liittyivät mm. kysymykset: Mistä haet tietoa verotuksesta, onko tiedonhaku helppoa ja kuinka arvioit onko tieto luotettavaa. Teeman kysymykset toimivat siinä mielessä hyvin, että kysymyksiin tutkimuksen kannalta oleelliset vastaukset, mutta sen enempää keskustelu ei tämänkään teeman osalta rönsyillyt, muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta. Neljännen teeman, Verosuunnittelun, kysymykset olivat seuraavan laisia: Suunnitellaanko yrityksessäsi verotusta, kuka verosuunnittelua tekee ja onko siitä ollut hyötyä. Ensimmäisen kysymyksen ”Suunnitellaanko yrityksessäsi verotusta? Mihin liittyen sitä tehdään?” muotoilua piti miettiä tarkkaan, sillä ensimmäisessä haastattelussa tuntui, että kysymys oli liian henkilökohtainen. Kysymyksen tarkoitus ei ole selvittää millaista verosuunnittelua ja millä keinoin yritys sitä tekee vaan yleisemmällä tasolla mikä on verosuunnittelun kohde. Muokkauksen jälkeen kysymys toimi paremmin, eikä tämmöistä ongelmaa enää tullut.

Haastateltavat vastasivat kaikkiin esittämiini kysymyksiin ja sain vastaukset jotka sopivat tutkimukseen ja sen tarkoitukseen, aivan kuten oli suunniteltu. Kaiken kaikkiaan haastattelukysymykset olivat kuitenkin ehkä hieman liian testimäisiä tai henkilökohtaisia, sillä kaiken kaikkiaan voidaan sanoa, että keskustelu ei juuri rönsyillyt. Jos asetelma olisi ollut vapaampi niin haastatelluista olisi mahdollisesti saattanut ilmetä enemmän odottamattomia tuloksia.

4.8 Aineiston analyysi

Aluksi tallennetut haastattelut litteroitiin. Aineisto peruslitteroitiin, mikä tarkoittaa sellaista litteroinnin tasoa, että litterointi on puhekielistä, mutta täytesanat, kontekstiin liittymätön keskustelu ja haastattelijan myötäily jätettiin pois.

Tämä valinta tehtiin siitä syystä, että ainoastaan vastausten asiasisältö on tämän tutkimuksen kannalta merkityksellistä. Haastatteluista kertyi fonttikoolla 12 ja rivivälillä 1, yhteensä 20 liuskaa puhtaaksi kirjoitettua tekstiä. Litteroinnin jälkeen aineiston hallinnan helpottamiseksi, haastattelut nimettiin ja numeroitiin välillä 1-6, Yrittäjä 1, Yrittäjä 2 jne.

Aineiston analyysissä noudatettiin Timo Laineen mallia (Tuomi ja Sarajärvi 2009). Analyysi menetelmänä käytettiin aineistolähtöistä sisällönanalyysiä soveltuvien osien. Analyysin ensimmäinen vaihe oli aineiston redusointi eli pelkistäminen. Pelkistämisen tarkoituksena on poistaa tutkimusaineistosta epäolennaiset asiat pois. Tämä voidaan tehdä joko tiivistämällä informaatiota tai pilkkomalla sitä osiin. Aineiston pelkistämistä ohjaa tutkimustehtävä. Pelkistämisen jälkeen aineistosta on jäljellä alkuperäisilmaukset. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 93-108.)

Tässä tutkimuksessa aineiston pelkistämisen tavoitteena oli etsiä aineistosta teemahaastattelun teemoja vastaavia ilmauksia. Pelkistäminen aloitettiin antamalla kullekin teemalle oma värikoodi. Sen jälkeen litteroitu aineisto värikoodattiin tekstinkäsittelyohjelmalla, sen mukana mihin teemaan ilmaisu kuuluu. Tutkimuksen kannalta epäolennainen aineisto jätettiin värikoodaamatta.

Analyysin toinen vaihe on aineiston klusterointi eli ryhmittely. Ryhmittelyn tarkoituksena on käydä läpi pelkistämällä aikaan saadut alkuperäisilmaukset ja ryhmitellä ne, sekä yhdistää luokaksi ja nimetä luokan sisältö kuvaavalla käsitteellä. Tämän tarkoituksena on tiivistää aineistoa siten, että yksittäiset tekijät sisällytetään yleisempiin käsitteisiin. Käytännössä siis pelkistämisen ideana on yhdistellä alkuperäisilmaukset pelkistetyiksi ilmauksiksi, jotka yhdistellään edelleen ja joista tehdään alaluokkia. Analyysin kolmannessa vaiheessa, abstrahoinnissa eli käsitteellistämässä, pelkistämällä saadut alaluokat yhdistelemällä saadaan yläluokkia. Lopulta yläluokat yhdistetään pääluokiksi. Käytännössä pääluokka on vastaus tutkimustehtävään. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 110-112.)

Tässä tutkimuksessa vaiheet kaksi ja kolme toteutettiin soveltuvien osien. Ryhmittely tehtiin muodostamalla tekstinkäsittelyohjelmalla neljä tekstitiedostoa teemahaastattelun teemojen mukaan. Värikoodatut alkuperäisilmaukset siirrettiin näihin neljään tekstitiedostoon, jolloin lopputuloksena saatiin neljä tiedostoa, jotka on nimetty teemojen mukaan ja sisältävät vain teemaan liittyvät alkuperäisilmaukset. Kokonaisuus ja vastaus tutkimustehtävään oli jo tässä analyysin vaiheessa näkyvillä, joten en nähnyt tarpeelliseksi edetä aineiston käsitteellistämiseen. Ryhmittely ja käsitteellistäminen ovat tarpeellisia vaiheita aineistossa, joka on laajempi, vähemmän tiivis ja järjestynyt kuin tässä tutkimuksessa käytetty aineisto.

Teemat 1. Toimintaympäristön tunnistaminen ja 2. Haasteiden ja mahdollisuuksien tunnistaminen ovat ominaisuuksiltaan siinä mielessä samanlaisia, että haastateltavat olivat vastauksissaan hyvin varmoja tai epävarmoja. Esi-merkki varmasta vastauksesta:

"Tottakai mä nyt tunnistan verotuksen ja verojen määrän..." (Y5)

ja epävarmasta vastauksesta:

"Et niitä en osaa niin kun, tiedä miten ne muodostuu." (Y6)

Tämän perusteella teemoille 1. ja 2. muodostettiin vastinpari Tietävä – Epävarma. Vastinpari kuvaa siis haastateltavien vastausten luonnetta teemaan liittyviin haastattelukysymyksiin.

Teemat 3. Tiedonhaku ja 4. Verosuunnittelu muodostavat toisen teemaparin, sillä myös niillä on samanlaisia ominaisuuksia. Näistä teemoista keskusteltaessa ilmeni, että haastateltavat ovat toimintatavoiltaan sellaisia, että he joko tekevät verotukseen liittyviä asioita itse tai sitten antavat muiden tehdä ne. Esimerkki toimintatapojen ilmentymisestä:

"Tilitoimisto ja tilintarkastaja." (tekee verosuunnittelun) (Y3)

"Omassa päässä, että ei oo niinkun ostettua konsulttipalvelua siinä että." (Y4)

Haastateltavien toimintatapojen perusteella muodostettiin teemoille 3. ja 4. vastinpari Itsenäinen – Ulkoistaja. Vastinpari siis kuvaa haastateltavan tapaa hoitaa verotukseen liittyviä asioita.

Vastinpari Tietävä – Epävarma, ei mittaa haastateltavien todellista tietoa aiheesta, eli esimerkiksi sitä, että ovatko he väärässä tai oikeassa. Vastinpari kertoo siitä mitä mieltä he itse ovat omista tiedoistaan. Vastinpari Itsenäinen – Ulkoistaja ei myöskään kerro oikeasta tai väärästä tavasta hoitaa verotusta, se kertoo yleensä tavasta hoitaa verotukseen liittyviä asioita.

Haastattelut pisteytettiin jokaisen teeman osalta siten, että jos haastateltava oli esimerkiksi teeman 1. kohdalla "Tietävä" hän sai 3 pistettä ja jos taas epävarma, hän sai -3 pistettä. Mikäli haastateltavan vastauksista ei suoraan pystynyt tulkitsemaan oliko hän esimerkiksi Tietävä vai Epävarma, hänelle annettiin teeman osalta nolla pistettä. Katso taulukot 2 ja 3.

Taulukko 2. Pisteytysperusteet

Teema	Asteikko
Toimintaympäristön tunnistaminen (1)	Vastinpari: Tietävä (3p) - Tyhjä (0p) - Epävarma (-3p)
Haasteiden ja mahdollisuuksien tunnistaminen (2)	Vastinpari: Tietävä (3p) - Tyhjä (0p) - Epävarma (-3p)
Tiedonhaku (3)	Vastinpari: Itsenäinen (3p) - Tyhjä (0p) - Ulkoistaja (-3p)
Verosuunnittelu (4)	Vastinpari: Itsenäinen (3p) - Tyhjä (0p) - Ulkoistaja (3p)

TAULUKKO 3. Teemojen pisteytys

Yrittäjä/teema	1	2	3	4
Y1	3	3	3	3
Y2	-3	0	-3	-3
Y3	-3	0	-3	-3
Y4	3	3	0	3
Y5	3	3	-3	-3
Y6	-3	3	3	-3

Pisteytys oli helppoa, sillä haastateltavat jakoutuivat vastinparien mukaan todella selkeästi. Tästä kertoo esimerkiksi se, että nolla pistettä jouduttiin antamaan kolme kertaa 24:stä pisteytyksestä. Teemojen 1. ja 2. sekä teemojen 3. ja 4. pisteet laskettiin yhteen, jolloin kukin haastateltava sai yhteispisteet molemmille vastinpareille. Katso taulukko 4.

TAULUKKO 4. Vastinparien pisteytys

Yrittäjä	Tietävä - Epävarma	Itsenäinen - Ulkoistaja
Y1	6	6
Y2	-3	-6
Y3	-3	-6
Y4	6	3
Y5	6	-6
Y6	0	0

Pisteytyksen tulokset päätettiin esittää xy-koordinaatistossa siten, että vastinparin Tietävä - Epävarma pisteet kuvattiin x-akselilla ja vastinparin Itsenäinen - Ulkoistaja y-akselilla. Pisteytyksen asteikko valittiin siten, että minimiarvo on -3 ja maksimi arvo on 3. Pisteytyksen tarkoitus ei ole mitata paremmuutta vaan osoittaa paikka xy-koordinaatistossa. Pisteytyksen minimi arvoksi valittiin negatiivinen luku siitä syystä, että tulokset muodostavat näin ollen nelikentän. Arvojen suuruus $|3|$ valittiin graafiseen esityksen visuaalisuuden vuoksi.

5 TULOKSET

5.1 Toimintaympäristön tunnistaminen

Toimintaympäristön tunnistamisella pyritään kuvaamaan pk-yrittäjän kokemuksia siitä, kuinka hän tuntee yritykseensä kohdistuvan verotuksen. Lisäksi mielenkiinnon kohteena ovat yrittäjän toimialan erityispiirteet.

Haastateltavat jakoutuivat yritykseen kohdistuvan verotuksen tuntemisen osalta melko tarkasti kahtia. Osalla tutkimukseen osallistuneista oli täysin selkeä kuva omaan yritykseen kohdistuvista veroista. Kysyttäessä ”tunnetko yritykseesi kohdistuvan verotuksen?”, vastaukset olivat seuraavanlaisia:

”Kyllä minusta tuntuu siltä että tunnen.” (Y1)

”No kyllä mä mielestäni oon niinkun aika hyvin jyoällä.” (Y4)

Toinen puoli tunsi myös yritykseen kohdistuvan verotuksen, mutta oli selkeästi epävarmempi:

”Niin siis pääosin on niin kun tieto siitä olemassa päässä, mutta ei sitten ihan sitä viimeisintä nippeliä tai muuta, mut sanotaan, että pääosin on.” (Y2)

”No kohtalaisesti.” (Y3)

Osa yrittäjistä oli siis selvästi epävarmempia vastauksissaan verotuksesta kuin osa. Kuitenkaan yksikään tutkimukseen osallistuneista ei ollut täysin tietämätön verotuksesta. Yrittäjien vastauksista jäi sellainen kuva, että kaikki tutkimukseen osallistuneet yrittäjät, epävarmuudesta huolimatta, tuntevat omaan toimintaan kohdistuvan verotuksen kuitenkin niin hyvin, että yllätykset verotuksen suhteen kohdistuvat enemmän maksettavan veron määrään, kuin siihen, että mistä veroa maksetaan:

”No ei, ei sellasia ei niinkun veronimikkeitä ei tuu yllätyksenä, et joskus voi veron määrä yllättää vähän.” (Y4)

”Alvit ja nää niin on ihan, joka kuukausittaisia tuttuja asioita.” (Y6)

Kaikki tutkittavat tunnistivat omalta toimialaltaan verotukseen liittyviä erityispiirteitä. Toimialan erityispiirteinä mainittiin muun muassa seuraavia:

”Ehkä joku sellanen juttu mitä joskus on miettinyt noi ulkomailta verkkokaupoista tehdyt ostot nii arvonlisäverojen niinku käsittely niissä tai joku tämmönen vois olla nyt semmonen.” (Y4)

"Käänteinen alv." (Y3)

"Nii just tää käytettyjen tavaroiden myynti se on. Ja se, että autokauppa kerää valtiolle autoverot." (Y5)

5.2 Haasteiden ja mahdollisuuksien tunnistaminen

Yrittäjät eivät olleet kohdanneet erityisiä ongelmia verotuksen suhteen:

"No ei oikeestaan, että tavallaan tommosta niinkun normaali toiminnasta niinkun siihen liittyviä veroasioita, niin ne nyt on aika simppeleitä ollut arvonlisäveroja maksellaan ja vähennellään." (Y4)

Haasteet verotuksen suhteen liittyivät yhteisöveroon, maksettaviin veroihin yleensä ja voitonjakoon.

"Hyvästäkin viivan alla, niin siitäkin viedään vielä viimesetkin pois." (Y2)

"Ja sitten no ehkä tietysti aina vähän niinkun näistä niinkun osinkoihin ja näihin niinkun yrityksen tuloveroihin ni niihin täytyy aina vähän niinkun keskittyä vähä." (Y4)

Yksi yrittäjä oli kohdannut haasteita verotuksen tulkinnanvaraisuuden kanssa:

"Lähinnä jos nyt ajatellaan onko joku nyt markkinointia vai ei." (Y5)

Haasteena nähtiin myös toiminnan kausiluontoisuus. Eräs yrittäjä saa alkuvuonna isoja alv palautuksia, sillä silloin ei ole myyntiä, mutta varastoja täytetään. Sitten kun myynti taas alkaa niin yleensä ostot loppuvat. Yrittäjä pyrkii pitämään huolen siitä, että alv palautukset käytetään tulevien alv maksujen maksamiseen.

Kahdella yrittäjällä oli mielessä verotukseen liittyviä asioita, joista pitäisi ottaa lisää selvää. Tällaisia olivat sukupolvenvaihdos ja yrityksen voiton verotus, eli yhteisövero yleensä. Yhtä yrittäjää mietitytti tuleva verotarkastus. Verotuksen ohjaava vaikutus kohdistui lähinnä yrityksen voitonjakoon:

"muistamalla tai muistelemalla asioita joita ei saa tehdä niin voi aiheuttaa kohtuullisen mokauksenki." (Y1)

"oman palkan kohdalla, että sitä on tullut sitten siirrettyä siinä vaiheessa, jos on ollut paljon menoja sille kuukaudelle ja muuta mutta" (Y2)

"No joo, sanotaanko nyt näin, että nyt kun tämä verotarkastus on ajankohtainen niin ehkä se, että olenko osannut hoitaa kaikki asiat oikein." (Y6)

”Ei että, mitä investointeja päätetään tehdä niin ne tehdään. Ei sitä lähetä niinkun verotuksen näkökohdasta tekee vaan että me tarvitaan nyt jotain tehdä ni se tehdään ja sillä siisti.” (Y5)

”Eihän tällänen veropohjan muutos niin eihän se luo niitä työpaikkoja, jos ei kerta kaikkiaan oo töitä. Jos verotus muuttuu niin enhän mä heti ota jotain töihin sen takia vaan että verotus muuttuu, kun ei kauppa kuitenkaan käy yhtään sen paremmin.” (Y5)

”Me eletään ihan fiiliksellä tässä et meidän niin kun, jos me ajatellaan tällästä niin kun suunnitelmallista yritystoimintaa, strategian rakentamista ja seurantaa niin me kyllä saadaan tänään idea niin me tehdään se. Sillä, että minkälainen verotus meillä on ni, sillä ei oo sitten kyllä käytännössä merkitystä.” (Y6)

Tutkittavilta kysyttiin, onko verotus mahdollistanut heille jotakin, esimerkkinä käytettiin yhteisöveron laskua 24,5:stä 20:n prosenttiin vuonna 2014. Yrittäjät eivät olleet käytännössä huomanneet veroprosentin laskua.

Yrittäjien verotukseen liittyvät ongelmat tulivat ilmi jokapäiväisessä työssä sekä jälkikäteen maksettavan veron määränä tai verotarkastuksessa.

5.3 Tiedonhaku

Tiedonhaun suhteen yrittäjät jakautuivat kahtia. Toiset hakivat ensisijaisesti itse tietoa verotukseen liittyvistä ongelmista. Toiset taas kääntyivät ongelmatilanteissa ulkopuolisen tahon, kuten tilitoimiston tai tilintarkastajan puoleen. Tietoa haettiin muun muassa sellaisista lähteistä kuin Finlex, Edilex ja vero.fi. Yrittäjien mielestä tiedonhaku ei ollut täysin ongelmaton:

”On se sinänsä helppoa (tiedonhaku) mut tietysti aikaa vievää. Sitä se todellakin on.” (Y1)

”Ei ole helppoa (tiedonhaku). Kyllä se pitää joku ammattilainen kertoa mitä siellä on” (Y3)

”No ei todellakaan. Siis jo se, että sä löydät oikeen puhelinnumeron mihin sä siellä (vero.fi) soittelet..” (Y6)

Tiedonhaun ongelmana nähtiin saatavilla olevan tiedon suuri määrä. On vaikeaa erottaa oikea tieto väärästä. Lisäksi ongelmana nähtiin ajankäyttö.

”Aika ei riitä (tiedonhakuun) ja sen ajan mieluummin käyttää siihen bisnekseen sitten.” (Y3)

Eräällä yrittäjällä oli ollut ongelmia saada verottajalta vastausta työvaatteiden verotusta koskevaan kysymykseen. Verottajalta oli puhelimesta saatu ohjeistus, miten tulisi toimia, mutta lopulta verotarkastuksessa ilmeni, että ohjeistus oli väärin ja verotusta korjattiin. Toisella yrittäjällä oli myös ollut ongelmia saadun tiedon kanssa:

”No jotainhan oli mitä tarvittiin verottajalta lausunto, ja se oli siis sellanen, et vaik he anto sen lausunnon, ni se ei silti oo mitenkään pitävö. Että ne on siis aika erikoisia ratkasuja ne heidän toimintamallissaan.” (Y6)

Näin ollen voidaan todeta, että tiedonhakua hankaloittaa saatavilla olevan tiedon luotettavuus. On tilanteita, joissa luotettavuutta on hyvin vaikea arvioida. Erään yrittäjän vastaus tiedon luotettavuutta koskevaan kysymykseen oli seuraava:

”Niin sanotaan että mielellään hakee useempaa kanavaa saadakseen sieltä sit sel-lasta varmuutta niinkun tilintarkastajienkin näkemystä siihen. Heillä nyt on tietynlaisia kokemuksia ehkä enemmän verottajan tulkinnoista sitten niin, et mitenkä joku asia sitten viime kädessä verottaja tulkittee.” (Y5)

5.4 Verosuunnittelu

Kaikki tutkimukseen osallistuneet yrittäjät kertoivat, että heidän yrityksissään tehdään verosuunnittelua. Verosuunnittelun kohteena oli yrityksen tulos ja voitonjako.

”Loppuvuoteen kohti niin ruvetaan vähän kattomaan, ynnäilemään niitä, että mitä sinne viivan alle on jäämässä. Jos tarvi maksella lisää tai muuta niin kerkeis maksella niitä pois. (ettei tulisi jälkiveroja)” (Y2)

”No, tietysti vuositasolla sitten halutun tuloksen esittämisessä taas tää kuuluisa marginaaliverotus ei siitä pomppais sille linjalle ettei oo mitään järkee tulla enää maanantaina töihin kun verohallinto vie kumminkin sen kaiken. Sillon voi olla parempi, et jää tekemään sitä verosuunnittelua kotiinsa.” (Y1)

”Tietysti se nyt sen palkkatulon ja yrityksen niinkun voiton tai tulon niinkun balanssiin hakemiseksi se on yksi ja no eipä oikeestaan muuta sitten.” (Y4)

”Ehkä se on se voitonjako. Eipä meillä paljon muuta.” (Y5)

Yrittäjiltä kysyttiin, kuka verosuunnittelun käytännössä tekee. Vastaukset jakautuivat samalla tavoin kahtia kuin kysyttäessä tiedonhausta. Osa yrittäjistä tekee suunnittelun itse ja osa ostaa sen ulkopuolisena palveluna esimerkiksi tili-

toimistolta tai tilintarkastajalta. Verosuunnittelun tekijästä riippumatta yrittäjien kokemukset verosuunnittelun onnistumisesta olivat hieman varovaisia.

"Noo ne suunnittelut mitä me on tehty ni, ni tota viimeistään siel verotarkastuksessa ne sitten punnitaan. Tähän asti niistä nyt ei oo hirveesti ollut hyötyä kuitenkaan." (Y5)

"Ainakaan ei oo tullut jälkiveroja, että ehkä siinä mielessä on ollut hyötyä, ettei oo herättänyt pahoja kysymyksiä." (Y1)

"No varmaan jossain määrin tavallaan, joo kyllä, että se on nyt näinä vuosina suurin piirtein niinkun onnistunu se linja, että eihän siinä nyt isoja hyötyjä jos vahinkojakaan pääse syntymään." (Y4)

"No on siitä varmaan ollut, olemme maksaneet varmasti vähemmän veroa." (Y6)

6 POHDINTA

6.1 Keskeiset tulokset ja johtopäätökset

Kaikilla haastateltavilla on yli kuuden vuoden kokemus yrittämisestä, joten ei ollut yllättävää, että verotus ei ollut täysin vieras aihe. Haastateltavat jakautuivat kahtia sen osalta, miten he tuntevat heihin ja yrityksiinsä kohdistuvan verotuksen. Toiset vaikuttivat siltä, että he tuntevat oman ympäristönsä verotuksen osalta hyvin ja luottavat myös omiin tietoihinsa. Toiset toki tunsivat myös ympäristönsä, mutta olivat vastauksiltaan epävarmempia, eivätkä välttämättä luottaneet tietoihinsa aivan yhtä paljon. Aineistosta ei löytynyt syytä kahtia jaolle. Mahdollisia syitä voisivat olla henkilökohtaiset preferenssit tai oma toimiala. Toisia verotus vain kiinnostaa enemmän ja toisaalta taas tietyillä aloilla verotukseen liittyviä erityispiirteitä on enemmän kuin toisilla.

Tämä tutkimus ei vastaa siihen, että mitä tutkittavat tietävät verotuksesta ja mitä eivät tiedä, mutta silti uskallan väittää, että haastateltavat tuntuivat kaikki olevan hyvin perillä siitä, kuinka kattavia heidän omat tietonsa ovat verotukseen liittyen. Esimerkiksi puutteet omissa tiedoissa tuotiin kyllä hyvin esille. Tämä ei ole täysin linjassa McKerchar (1995) tutkimuksen tulosten kanssa. Hänen mukaansa pk-yrittäjät eivät välttämättä edes ole tietoisia siitä, että heillä on vajavaiset verotiedot. Erot tuloksissa saattavat selittyä mm. sillä että vuonna 2015 verotukseen liittyvää tietoa on internetin kehityksen myötä huomattavasti enemmän ja helpommin saatavilla kuin vuonna 1995. Lisäksi demografisilla tekijöillä, kuten kansallisuudella saattaa olla merkitystä.

Verotuksen haasteet liittyivät yhteisöveroon ja voitonjakoon. Yhteisöveroon liittyvä haaste on tuloksen arviointi. Mikäli tulos on arvioitu oikein ei yrittäjälle synny maksettavaa jälkiveroa, eikä toisaalta veronpalautusta. Kokemus varmasti auttaa tuloksen arvioinnissa, mutta aina on se mahdollisuus, että tulee jotain yllättävää, esimerkiksi erityisen paljon tilauksia, jolloin liikevaihto kasvaa, ja jos tähän ei reagoida niin verotus tasataan jälkiveroilla. Toisaalta yllättävää voi olla myös tilauskannan supistuminen. Jos tähän ei reagoida, niin yritys maksaa liian suurta ennakoveroa. Nämä tulokset ovat samanlaisia kuin Hasseldinen, Hollandin ja van der Rijtn (2009) kanssa, heidän mukaansa verotiedon suurin hyöty yrittäjien mielestä on varmuus siitä, että asiat tehdään niin, ettei jälkiseuraamuksia tule. Voitonjaon haasteena on suhteuttaa pääomatulot ja ansiotulot siten, että maksettava vero on mahdollisimman pieni. Verotukseen liittyvät haasteet ja ongelmat ovat luonteeltaan sellaisia, että kun ne tulevat vastaan ne ratkaistaan, jonka jälkeen toimitaan aina samalla tavalla kyseisen ongelman kohdalla. Kuitenkin tehdyn ratkaisun oikeellisuus punnitaan, kun tilikausi päättyy ja yrityksen tulos vahvistetaan tai verotarkastuksessa. Molemmissa edellä mainituissa tilanteissa varsinaista ongelmaa ei enää voi korjata vaan täytyy vain maksaa mahdollinen lisävero ja tulevaisuudessa muuttaa toimintatapoja.

Verotus ohjasi yrittäjien toimintaa lähinnä voitonjaon suunnittelun suhteen. Myös Määttä ja Ropponen (2012) ovat tutkimuksessaan saaneet samanlaisia tuloksia. Heidän mukaansa verotus ohjaa selvästi yrittäjien tulolajin valintaa palkan ja osinkotulon välillä. Tässä tutkimuksessa esimerkiksi investointeja suunniteltaessa verotusta ei otettu huomioon. Tulos saattaisi olla erilainen, jos tutkittaisiin pk-yrityksiä suurempia yrityksiä. Mitä suurempi investointi on kyseessä, sitä suurempi verohyöty siitä on mahdollista saada. Pk-yrityksille hyödyt eivät välttämättä ole merkittäviä. Kari ja Laitila (2012) saivat tutkimuksessaan mielenkiintoisia tuloksia liittyen verotuksen voitonjakoa ohjaavaan vaikutukseen ja investointeihin. Heidän mukaansa yrityksen saattavat pyrkiä hyödyntämään verottomat osingot, jopa investoinneista tinkimisen uhalli. Vastaavia tuloksia ei tässä tutkimuksessa saatu, mikä saattaa johtua tämän tutkimuksen tutkimusasetelmasta.

Chen, Lee ja Mintz (2002) tutkimuksen mukaan verotukseen liittyvät hallinnolliset kulut ovat erityisen haitallisia pienille yrityksille. Mielenkiintoista on, että tämän tutkimuksen haastateltavat eivät maininneet hallinnollisia kuluja, vaikka käytännössä kaikki yrittäjät joutuvat ne maksamaan tavalla tai toisella. Mahdollisesti juuri siitä johtuu, ettei niitä mainittu. Yrittäjät todennäköisesti pitävät näitä kuluja itsestäänselvyytenä, eikä niille mahda mitään. Käytännössä hän asia on juuri näin.

Yrittäjät olivat selkeästi jakautuneet kahtia verotukseen liittyvän tiedonhaun suhteen. Toiset hakivat tietoa itse ja toiset ulkoistivat tiedon haun esimerkiksi talousjohtajalle, tilitoimistolle tai tilintarkastajalle. Tämän tutkimuksen otos ei siis täysin tue Hasseldinen ym. (2009) tutkimuksen tuloksia, joiden mukaan suurin osa yrittäjistä hankkii verotietoa ulkoistamalla. Ero tuloksissa johtuu todennäköisesti, myöskin Hasseldinen ym. tutkimuksessaan mainitsemasta tekijästä, eli yrityksen koosta. Heidän tutkimuksensa mukaan verotiedon ulkoistaminen oli yhteydessä yrityksen kokoon.

Tiedonhakuun liittyi kolme ongelmaa. Ensimmäinen ongelma oli tiedon määrä. Verotukseen liittyvää tietoa on niin paljon tarjolla, että voi olla vaikeaa tunnistaa ajantasainen tieto vanhentuneesta. Lisäksi tiedon määrä tuo mukanaan luotettavuus ongelman. Tutkimuksen tulokset rohkaisevat arvioimaan verotukseen liittyvän tiedon luotettavuutta lähteestä riippumatta. Eräällä yrittäjällä oli tiedonhakuun liittyvä kokemus, jossa hän oli puhelimitse saanut verotajalta ohjeen erääseen ongelmaan ja lopulta kuitenkin verotarkastuksessa ilmeni, että ohje oli väärin ja tästä yrittäjälle koitui veroseuraamuksia. Edellä mainitun kaltaiset tapaukset eivät luultavasti ole kovin yleisiä, mutta silti on hyvä olla kriittinen verotukseen liittyvän tiedon suhteen. Tutkimustulokset ovat yhteneviä Chun (2003) tutkimuksen kanssa, jonka mukaan tiedonhakijan pitää pystyä arvioimaan tiedon oikeellisuus, luotettavuus ja ajankohtaisuus.

Tiedon luotettavuutta voi parantaa hakemalla tietoa eri lähteistä ja esimerkiksi ennakkotapauksista. Yksi keino saada varmaa tietoa on pyytää verotajalta ennakkopäätös, mutta se ei ole taloudellisesti kannattavaa ihan joka ongelman kanssa. Kolmantena ongelmana tiedonhaussa nähtiin ajankäyttö. Monelle yrittäjälle saattaa olla kannattavampaa käyttää tiedonhakuun tarvittava aika oman työntekemiseen ja ulkoistaa tiedonhaku.

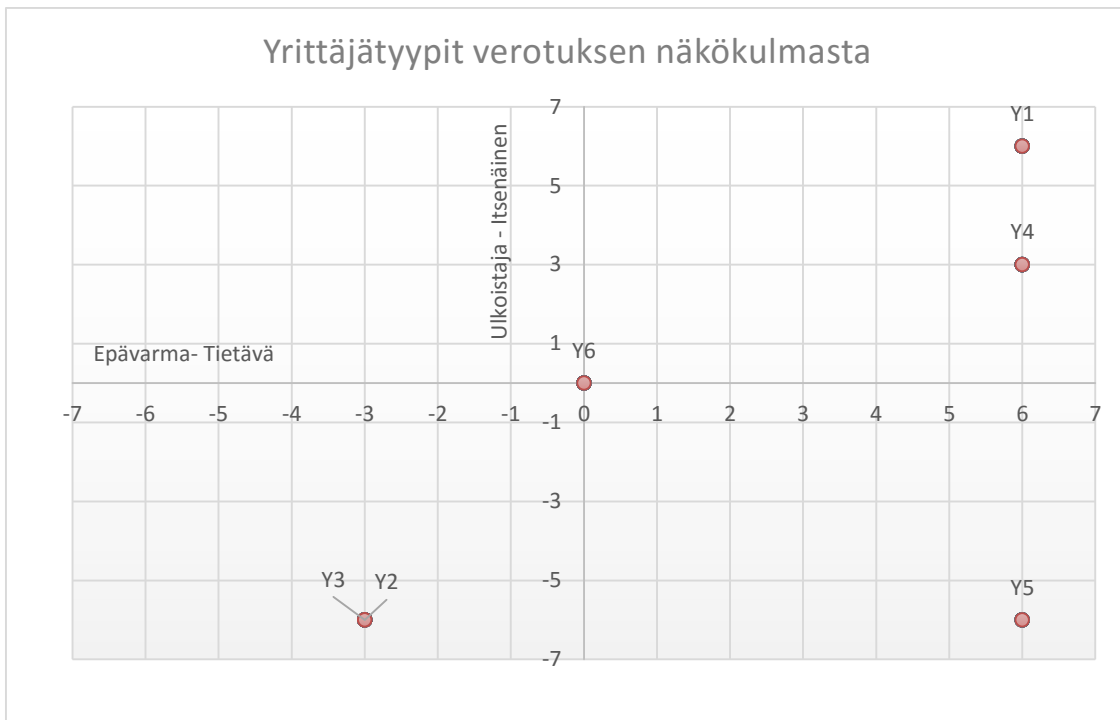
Kaikissa tutkimukseen osallistuneiden yrittäjien yrityksissä tehdään verosuunnittelua. Verosuunnittelua tehdään voitonjaon ja yrityksen tuloksen suhteen. Lopulta on melko ilmeistä, että kaikissa yrityksissä tehdään vähintään voitonjakoon liittyvää verosuunnittelua, sillä sehän on yrittäjien etuoikeus verrattuna palkansaajiin. Yrittäjien on mahdollista optimoida ansio- ja pääomatulojen suhde siten, että maksettava vero on mahdollisimman pieni.

Yrityksen tuloksen suhteen tähän tutkimukseen osallistuneet yritykset tekevät verosuunnittelua, jonka tavoitteena on suunnitella yrityksen näytettävää tulosta. Yrityksen tuloja on siis tietyin edellytyksin mahdollista näyttää myöhemmin, jolloin myös mahdollisen veroseuraamuksen maksu siirtyy. Myös Knuutinen (2012) mainitsee teoksessaan yleisenä verosuunnittelun keinona yrityksen tulon näyttämisen lykkäämisen. Lisäksi yrityksissä arvioidaan tulevaa tulosta, jotta ennakkoerot osataan asettaa oikean suuruiseksi. Verosuunnittelu ei luonnollisesti ole itseisarvo, eikä sitä siis tulisi tehdä vain suunnittelun ilosta. Yrityksen koon kasvaessa myös verosuunnittelun mahdollisuudet ja hyödyt kasvavat. Tutkimukseen osallistuneissa yrityksissä siis edellä mainitut kaksi verosuunnittelun kohdetta ovat keskeisiä. Viitalan (2014) puhuu luontoiseduista voitonjaon ja palkan yhteydessä. Luontoisedut kuten auto- tai asuntoetu voivat siis myös olla verosuunnittelun ja voitonjaon välineitä. Tämän tutkimuksen tuloksien mukaan yrittäjät eivät olleet hyödyntäneet luontoisetuja verosuunnittelussa.

Määttäsen ja Ropposen (2012) tutkimustulosten mukaan nykyinen huojennettujen osinkojen malli saattaa johtaa siihen, että yrittäjät nostavat maksimi määrän huojennettuja osinkoja, jopa investointien kustannuksella. Tämän tutkimuksen perusteella niin ei ole syytä olettaa:

”Osinkoo sit otetaan, aika minimisti sitäkin. Et me pyritään kyl kaikki rahat laittaa tohon meidän yritykseen tai pitää kassassa, että on pahanpäivän varalle.” (Y6)

Lopuksi, yrittäjien toiminnasta verotuksen näkökulmasta tehtiin yhteenveto, pisteyttämällä haastattelut, taulukoimalla ja sijoittamalla xy-koordinaatistoon, kuten aikaisemmin on kerrottu. Kuvassa 3 on esitetty, miten haastateltavat sijoittuvat xy -koordinaatistoon.

KUVIO 3. Yrittäjätyyppit verotuksen näkökulmasta

Kuvion 3 nelikenttä muodostaa neljä yrittäjätyyppiä. Yrittäjätyyppi kuvaa tapaa jolla yrittäjä hoitaa verotukseen liittyviä vastuita ja velvollisuuksia.

1. Epävarma ja itsenäinen
2. Tietävä ja Itsenäinen
3. Epävarma ja ulkoistaja
4. Tietävä ja ulkoistaja
5. Neutraali

Yksikään yrittäjä ei kuulunut ensimmäiseen yrittäjätyyppiin Epävarma ja itsenäinen. Käytännössä tähän tyyppiin kuuluva yrittäjä toimii verotuksen kannalta siten, että hän tekee verotukseen liittyvät päätökset itse, mutta on kuitenkin epävarma tiedoistaan, joiden perusteella hän tekee päätöksiä. Tämän tyypin yrittäjällä on muihin verrattuna suurempi todennäköisyys tehdä virheitä verotuksen suhteen. Tähän tyyppiin voisi kuulua esimerkiksi alkava yrittäjä, jolla ei vielä ole kokemusta verotuksesta. Taloudellisista syistä hänen on pakko hoitaa verotukseen liittyvät asiat itse.

Toinen yrittäjätyyppi on Tietävä ja itsenäinen. Tämän tyypin yrittäjä luottaa omiin tietoihinsa verotuksesta ja tekee verotukseen liittyvät päätökset itse. Tähän luokkaan kuuluu kaksi yrittäjää. Tämän tyypin yrittäjä todennäköisesti työskentelee alalla, johon verotus läheisesti liittyy, hänellä on pitkä kokemus aiheesta tai hän kokee verotukseen liittyvät asiat mielenkiintoisiksi. Tämä yrittäjätyyppi on päättänyt tehdä verotukseen liittyvät asiat itse, joko taloudellisista syistä tai vain siksi, että haluaa tehdä ne itse.

Epävarma ja ulkoistaja on yrittäjätyyppi, joka on epävarma tiedoistaan verotukseen liittyen ja luottaa ulkopuoliseen apuun verotuksen suhteen. Tähän tyyppiin kuuluu kaksi yrittäjää. Tällainen yrittäjä ei todennäköisesti ole kovin kiinnostunut verotuksesta tai on liian kiireinen ottamaan siitä selvää. Hän päättää siirtää verotukseen liittyvät velvollisuudet muiden hoidettaviksi ja on valmis maksamaan siitä.

Tietävä ja ulkoistaja on yrittäjätyyppi joka luottaa omiin tietoihinsa verotukseen liittyen, mutta on silti päättänyt ulkoistaa verotukseen liittyvät jonkun muun hoidettavaksi. Tähän tyyppiin kuuluu yksi yrittäjä. Tämän tyyppin yrittäjällä on mahdollisesti pitkä kokemus verotuksesta ja hänellä olisi mahdollisuudet hoitaa verotukseen liittyvät velvollisuudet itse, mutta hän on tullut siihen tulokseen, että hänen kannattaa silti keskittyä muuhun ja ulkoistaa verotus.

Yksi yrittäjä sijoittui xy -koordinaatistossa pisteeseen (0,0) muodostaen näin ollen viidennen yrittäjätyypin. Nimesin tyyppin Neutraaliksi. Tällaista yrittäjää ei voida suoraan kutsua verotuksen näkökulmasta itsenäiseksi, mutta ei myöskään täysin epävarmaksi. Yrittäjätyyppi on itsenäinen, mutta turvautuu ulkoistamiseen. Tällainen yrittäjätyyppi tietää verotuksesta jonkin verran ja tiedostaa omat puutteensa. Viides yrittäjätyyppi on itsenäinen verotuksen suhteen, mutta tarvittaessa ulkoistaa.

6.2 Tutkimuksen luotettavuus

Tuomen ja Sarajärven (2009) mukaan laadullisen tutkimuksen luotettavuuden arvioinnissa ei ole vain yhtä ainoaa oikeaa tapaa. Luotettavasta tutkimuksesta ilmenee, miten tutkimus on tehty, sillä tarkkuudella, että lukija voi arvioida tutkimuksen tuloksia. Tuomi ja Sarajärvi ovat tehneet yhdeksän kohtaisen luettelon, jonka jokainen kohta tulee löytyä tutkimusraportista, jotta se voi olla luotettava (Tuomi & Sarajärvi 2009, 140-141). Tämän tutkimuksen luotettavuutta tarkastellaan seuraavaksi Tuomen ja Sarajärven tekemän listan avulla.

1. Tutkimuksen kohde ja tarkoitus

Luotettavasta tutkimuksesta täytyy selvittää tutkimuksen kohde ja tarkoitus. Tämän tutkimuksen kohde on vero-osaaminen ja tarkoitus on selvittää, millaista on pk-yrittäjien vero-osaaminen ja miten he toimivat verotuksen näkökulmasta.

2. Oma sitoumuksesi tutkijana tässä tutkimuksessa

Tässä kohdassa on tarkoitus selvittää miksi tutkimus on tutkijan mielestä tärkeä ja mitä tutkija on oletanut tutkimusta aloittaessa ja ovatko tutkijan ajatukset muuttuneet. Tämä tutkimus on mielestäni tärkeä ensinnäkin aiheen ajankohtaisuuden takia. Verotus on tällä hetkellä lähes päivittäin esillä mediassa. Henkilökohtaisesti aihe on minulle tärkeä, koska verotus liittyy läheisesti omaan

työnkuvaani ja valitsemalla verotukseen liittyvän aiheen minulla on mahdollisuus vahvistaa omaa osaamistani verotuksesta.

Tutkimusta aloittaessani oma oletukseni oli, että yrittäjien tietämys verotuksesta olisi huomattavasti heikompaa, kuin mitä se tämän tutkimuksen tulosten mukaan on. Lisäksi ajattelin, että tutkimus paljastaisi useita eri verosuunnittelun kohteita, mutta lopulta niitä oli vain kaksi. Tutkimus tulokset paljastivat minulle syyn tähän. Yritysten koon kasvaessa myös verosuunnittelun mahdollisuudet ja ennen kaikkea hyödyt kasvavat. Ainakin näiltä osin ajatteluni on muuttunut.

3. Aineiston keruu

Tutkimuksesta tulee käydä ilmi, miten aineisto on kerätty. Aineiston keruu tulee kuvata sillä tarkkuudella, että lukija voisi itse kerätä aineiston vastaavalla tavalla. Tämän tutkimuksen aineiston keruu on kuvattu kappaleessa 4.4 Aineisto ja aineiston keruu. Kappaleesta selviää aineistonkeruumenetelmä ja tämän tutkimuksen liitteenä no teemahaastattelussa käytetyt apukysymykset.

4. Tutkimuksen tiedonantajat

Neljännän kohdan on tarkoitus selvittää, millä perusteella tutkittavat on valittu, miten heihin on otettu yhteyttä ja montako tutkittavaa tutkimukseen on osallistunut. Lisäksi tutkimusraportissa on pidettävä huolta, ettei tutkittavien henkilöllisyys paljastu.

Tässä tutkimuksessa edellä mainittuja asioita käsitellään kappaleissa 4.4 Aineisto ja aineiston keruu sekä 4.5 Aineiston analyysi. Olen erityisesti kiinnittänyt huomiota tutkittavien anonymiteetin säilymiseen. Tutkimuksessa on tehty anonymiteettiä ajatellen valintoja mm. tutkimuksessa esitettyjen sitaattien valinnassa, haastattelujen nimeämisessä ja numeroinnissa. Sitaattien lisäksi taulukossa 1 esitetyt esitiedot ovat ainoita henkilökohtaisia tietoja tutkittavista, joita tässä tutkimuksessa esitetään. Näiden tietojen perusteella on mahdotonta selvittää tutkittavien henkilöllisyyttä.

5. Tutkija-tiedonantaja-suhde

Tässä kohdassa on tarkoitus arvioida miten tutkijan ja tutkittavan suhde toimi. Lukivatko tutkittavat tutkimuksen tulokset ennen niiden julkaisua ja vaikuttiko se tutkimuksen tuloksiin.

Tutkija tiedonantaja suhde tässä tutkimuksessa toimi niin kuin oli tarkoitettu. Haastateltavat vastasivat tutkijan kysymyksiin. Aineistonkeruuvaiheessa kuitenkin mietin, että olisiko toinen haastattelija saanut erilaisia tuloksia haastateltavilta. Aiheena verotus ei sinänsä liene kovin arka, mutta se on lähtökohtaisesti aihe, josta jokaisen yrittäjän tulisi tietää ainakin jotakin. Verotukseen liittyä myös paljon aihesanastoa, jota ei välttämättä tule säännöllisesti käytettyä, vaikka olisikin ollut yrittäjänä pitkään. On mahdollista, että juuri tämä sanaston puute ja oletus siitä, että yrittäjät tuntevat verotusta ovat saattaneet vaikuttaa

haastateltaviin siten, että he ovat mahdollisesti epäröineet tai jättäneet joitain asioita sanomatta. Jälkikäteen ajateltuna eniten tietoa olisi voinut saada, jos haastateltaville olisi painotettu, että asioista saa puhua omin sanoin ja lisäksi jos haastattelutilanteessa olisi ollut sellainen lähtökohta, että yrittäjä ei tiedä verotuksesta mitään. Nämä kaksi seikkaa olisivat saattaneet vaikuttaa haastatteluihin ja sitä kautta tutkimuksen tuloksiin.

Haastateltaville ei annettu luettavaksi tutkimusta tai sen tuloksia ennen tutkimuksen julkaisua.

6. Tutkimuksen kesto

Ensimmäinen suunnitelma liittyen tähän tutkimukseen on tehty syksyllä 2015. Tutkimus valmistui keväällä 2016. Tutkimuksen keston on suuresti vaikuttanut muutokset tutkijan elämän tilanteessa sekä ajoittainen motivaation pula.

7. Aineiston analyysi

Tutkimuksesta on tultava ilmi, miten aineisto on analysoitu sekä miten tuloksiin ja johtopäätöksiin on tultu. Tässä tutkimuksessa aineiston analyysi on käyty läpi kappaleessa 4.5 Aineiston analyysi. Tutkimuksen tuloksia ja johtopäätöksiä käsitellään kappaleissa 5 Tulokset sekä 6.1 Keskeiset tulokset ja johtopäätökset. Olen yrittänyt kiinnittää erityisesti huomiota aineiston analyysi kappaleeseen, sillä se on mielestäni luotettavuuden kannalta erittäin tärkeä kappale. Juuri aineiston analyysi kappale määrittä mielestäni sen kuinka läpinäkyvä tutkimus lopulta on.

8. Tutkimuksen luotettavuus

Tämän tutkimuksen luotettavuutta ja eettisyyttä on käsitelty kappaleissa 6.2 Tutkimuksen luotettavuus ja 6.3 Tutkimuksen eettisyys ja jatkotutkimusaiheet.

Olen yrittänyt kiinnittää huomiota tutkimuksen luotettavuuteen käsittelemällä Tuomen ja Sarajärven (2009) muodostaman listan tutkimuksen luotettavuuteen vaikuttavista asioista, kokonaisuudessaan tässä tutkimuksessa. Luotettavuus on mielestäni yksi tutkimusraportin tärkeimmistä ominaisuuksista, sillä jos tutkimuksen luotettavuus voidaan kyseenalaistaa, tutkimus muuttuu arvottomaksi ja tutkijan työ on mennyt hukkaan.

9. Tutkimuksen raportointi

Tutkimusraportin pitää antaa lukijalle niin paljon tietoa tutkimuksen kulusta, että hän voi itse arvioida tutkimuksen tuloksia. Arvioni mukaan tämä tutkimusraportti on tarpeeksi tarkka, jotta lukija voi arvioida sen tuloksia. Lisäksi edelliset yhdeksän kohtaa täytyy löytyä tutkimusraportista, jotta se voi olla luotettava.

6.3 Tutkimuksen eettisyys ja jatkotutkimusaiheet

Tutkimuksen eettisyyteen ja tutkimustietojen käsittelyyn liittyen Saaranen-Kauppinen ja Puusniekan (2006) mukaan kaksi keskeisintä käsitettä ovat luottamuksellisuus ja anonymiteetti. Luottamuksellisuus tarkoittaa sitä, että tutkimusaineistoa käsitellään vain siten kuin haastateltaville on luvattu. Anonymiteetti taas tarkoittaa sitä, ettei tutkimuksesta ilmene haastateltavien henkilöllisyys. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006).

Tähän tutkimukseen osallistuneille kerrottiin ennen haastattelua, että haastattelu tallennetaan, litteroidaan ja analysoidaan ja, että tutkimuksessa haastateltavista ilmenee haastateltavan sukupuoli, ikä, vuodet yrittäjänä, toimiala ja yrityksen koko, henkilöstön määrällä mitattuna. Sen jälkeen haastateltavilta kysyttiin suostuvatko he osallistumaan tutkimukseen. Tätä tutkimusta varten aineistoa on käytetty edellä mainitulla tavalla, eikä missään tutkimukseen liittyvässä materiaalissa mainita muita kuin edelliset taustatiedot haastateltavista.

Viidennen haastattelun analysoinnin jälkeen huomasi, että tutkimus on saavuttanut keskeisten tutkimustulosten kannalta saturaatiopisteen. Eli tutkimusaineiston laajentaminen tällä tutkimusasetelmalla ei tule enää muuttamaan tutkimuksen keskeisiä tuloksia. Tutkimustulokset muuttuisivat helposti oleellisesti keräämällä aineistoa suuremmista yrityksistä.

Verotuksen saralla tutkimusaiheita varmasti riittää yhtä paljon kuin on aiheesta kiinnostuneita tutkijoita. Tähän tutkimukseen liittyen mielenkiintoista olisi tutkia naisyrittäjiä. Tähän tutkimukseen valikoitui sattumalta ainoastaan miesyrittäjiä. Olisi mielenkiintoista nähdä miten naisyrittäjät sijoittuvat tässä tutkimuksessa esiteltyyn yrittäjätyyppi nelikenttään. Tässä tutkimuksessa käytettyä tutkimusasetelmaa voisi käyttää myös pk-yritystä suurempiin yrityksiin. Sellaisen tutkimuksen tulokset voisivat olla myös kaupallisesti kiinnostavia. Tutkimus saataisi esimerkiksi paljastaa tarpeen ulkopuoliselle verokonsultoinnille.

LÄHTEET

- Adamsson, E. 2011. Työnantaja ja verosuunnittelu. Helsinki: Edita Publishing Oy.
- Arvela, L., Juusela, J., Halén, M. & Vanhanen, J. 2002. Kilpailukykyiseen verotukseen. Helsinki: Valtiovarainministeriö.
- Björklund Larsen, L. 2015. Common sense at the Swedish Tax Agency: Transactional boundaries that separate taxable and tax-free income. Linköping University, Department of Thematic Studies, Technology and Social Change. Ruotsi.
- Bruce, D. & Mohsin, M. 2006. Tax policy and Entrepreneurship: New Time Series Evidence. *Small Business Economics* 26, 409-425.
- Chen, D., Lee, F. & Mintz, J. 2002. Taxation, Smes and Entrepreneurship. OECD Science, Technology and Industry Working papers 2002/09. OECD Publishing.
- Chu, H. 2003. Information Representation and Retrieval in the Digital Age. ASIST Monograph series. Medford, NJ: Information Today Inc.
- Gentry, W. M. & Hubbard, R. G. 2000. Tax Policy and entrepreneurial entry. Graduate School of Business, Columbia University.
- Government Institute for Economic Research Finland (VATT).
Kauppakaari ja Tilintarkastajien Oy - Ernst & Young. 2002. Yrityksen verosuunnittelu 2002. Jyväskylä: Gummerus.
- Hasseldine, J., Holland, K. & Van der Rijt, P. 2009. The Management of Tax Knowledge. Lontoo: The Association of Chartered Certified Accountants
- Herrala, O. 2015. Stadin Panimolle huimat jälkiverot. *Kauppalehti* 25.9.2015
- Hatch, M. J. 2006. Organization theory: Modern, symbolic-interpretative and postmodern perspectives. New York: Oxford University Press
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2010. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi
- Kari, S. & Laitila, J. 2012. Non-linear dividend tax and dynamics of the firm, Working Papers 41.
- Kasippilai, J. 2000. Taxpayer knowledge index as a clue for non-compliance. *Journal on Pakistan's Taxation Laws*. 81(3).
- Kirchler, E., Niemirowski, A. & Wearing, A. 2006. Shared subjective views, intent to cooperate and tax compliance: Similarities between Australian taxpayers and tax officers. *Journal of Economic Psychology*, 27(4), 502-517.
- Knuutinen, R. 2012. Verosuunnittelua vai veronkiertämistä. Helsinki: Sanoma Pro Oy.
- Kotler, P. & Armstrong, G. 2004. Principles of marketing. 10th edition. New Jersey: Pearson Education International.
- Kotler, P & Keller, K. L. 2006. Marketing management 12 th edition. Pearson Education. Pearson Prentice Hall
- Kukkonen, M. 2010. Pienosakeyhtiön ja sen osakkaan tuloverotus. Helsinki: Talentum.

- Kukkonen, M. & Walden, R. 2011. Pk-yrityksen verosuunnittelu. Helsinki: WSOYpro Oy
- L 1142/2005. Laki varojen arvostamisesta verotuksessa. Valtion säädöstietopankki Finlex, Säädökset alkuperäisinä -osio. Saatavilla [www-muodossa: http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2005/20051142](http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2005/20051142)
- L 21.7.2006/624. Osakeyhtiölaki. Valtion säädöstietopankki Finlex, Ajantasainen lainsäädäntö -osio. Saatavilla [www-muodossa: http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20060624](http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20060624)
- Loo, E. E. 2006. Tax knowledge, tax structure and compliance: A report on a quasi-experiment. *New Zealand Journal of Taxation law and policy*. 12(2), 117-140.
- Loo, E. E., McKerchar, M. & Hansford, A. 2009. Understanding the compliance behavior of Malaysian individual taxpayers using a mixed method approach. *Journal of the Australasian Tax Teachers Association*. 4(1), 181 - 202.
- Tilastokeskus. 2015. Saatavilla [www-muodossa: http://www.stat.fi/meta/kas/pk_yritys.html](http://www.stat.fi/meta/kas/pk_yritys.html) 26.3.2015
- Malinen, P. 2015. Yrittäjien tulot ja verot 2015. Suomen yrittäjät. Saatavilla [www-muodossa: http://www.yrittajat.fi/fi-FI/suomenyrittajat/tutkimustoiminta/yrittajien-tulot-ja-verot-2015/](http://www.yrittajat.fi/fi-FI/suomenyrittajat/tutkimustoiminta/yrittajien-tulot-ja-verot-2015/)
- McKerchar, M. 1995. Understanding small business taxpayers: Their sources of information and level of knowledge of taxation. *Australian tax forum*. 12(1), 25-41.
- Myrsky, M. & Linnakangas, E. 2007. Verotusmenettely. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy
- Määttä, N. & Ropponen, O. 2014. Listaamattomien osakeyhtiöiden verotus, voitonjako ja investoinnit. ETLA Raportit No 40. Saatavilla [www-muodossa: http://pub.etla.fi/ETLA-Raportit-Reports-40.pdf](http://pub.etla.fi/ETLA-Raportit-Reports-40.pdf)
- Ossa, J. 2011. Yritystoiminnan verotus. Helsinki: Lakimiesliiton kustannus Patentti- ja rekisterihallitus. Osakepääoman alentaminen. Saatavilla [www-muodossa: http://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/osakeyhtio/muutokset/osakepaaomanalentaminen.html](http://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/osakeyhtio/muutokset/osakepaaomanalentaminen.html) 28.4.2015
- Pwc. 2013. Tax Express 9/2013. Saatavilla [www-muodossa: http://www.pwc.fi/fi/veroneuvonta/tax-express/2013/yritysoikeus-9-2013.jhtml](http://www.pwc.fi/fi/veroneuvonta/tax-express/2013/yritysoikeus-9-2013.jhtml)
- Ropponen, O. 2012. Yrittäjän verotuksen arviointi - mallikehikko ja simulointituloksia. VATT muistiot 20.
- Romppainen, L., Raunio, M., Kotiranta, K. & Ukkola, O. Osakeyhtiön varojen jakaminen ja verotus. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy
- Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto]. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietovarasto. Saatavilla [www-muodossa: http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus](http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus). 12.10.2015

- Veronmaksajat 2014. Yhteisöverotus. Saatavilla [www-muodossa <https://www.veronmaksajat.fi/luvut/Tilastot/Tuloverot/Yhteisoverotus/>](https://www.veronmaksajat.fi/luvut/Tilastot/Tuloverot/Yhteisoverotus/) 13.4.2015
- Vero Skatt 2013. Arvonlisäverotus. Saatavilla [www-muodossa http://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Osakeyhtio_ja_osuuskunta/Arvonlisaverotus](http://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Osakeyhtio_ja_osuuskunta/Arvonlisaverotus) 20.4.2015
- Vero Skatt 2015. Ennakkoverot - osakeyhtiö ja osuuskunta. Saatavilla [www-muodossa <http://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Osakeyhtio_ja_osuuskunta/Ennakkoverot>](http://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Osakeyhtio_ja_osuuskunta/Ennakkoverot) 9.4.2015
- Verotuksen kehittämistyöryhmän loppuraportti. 2010. Valtiovarainministeriön julkaisuja 51/2010.
- Viitala, T. 2014. Osakeyhtiön voitonjaon verotus. Helsinki: Lakimiesliiton kustannus
- Virtanen, A. 2002. Laskentatoimi ja moraali: Laskenta-ammattilaisten käsityksiä hyvästä kirjanpitolavasta, hyväksyttävästä verosuunnittelusta ja hyvästä tilintarkastustavasta. Jyväskylän yliopisto. Taloustieteiden tiedekunta. Väitöskirja

LIITTEET

Liite 1: Teemahaastattelurunko

Teen gradua eli lopputyötä Jyväskylän yliopiston kauppakorkeakouluun. Tässä tutkimuksessa tarkastellaan pk-yrittäjien kokemuksia verotuksesta. Tämä ei ole siis mikään testi vaan tarkoitus on muodostaa kuva siitä, miten yrittäjät toimivat verotuksen näkökulmasta.

Haastattelut tallennetaan ja kirjoitetaan puhtaaksi analysointia varten. Kerättyä aineistoa käytetään vain tässä tutkimuksessa. Tutkittavien anonymiteetti säilytetään koko tutkimuksen ajan. Tutkimuksessa tuodaan siis esille vain seuraavat taustatiedot (eikä välttämättä kaikkia näitäkään): Yrittäjän ikä, työvuodet yrittäjänä, toimiala, yrityksen koko (työntekijöiden määrä),

Vero-osaaminen:

1. Toimintaympäristön tunteminen (tunnistaminen)

Ensiksi kysyn kysymyksiä liittyen yrityksesi verotukseen yleensä.

Tuntuuko, että tunnet sinuun ja yritykseesi kohdistuvan verotuksen? (*Liittyen esim. voitonjakoon ja yrityksen toimintaan*) Mitä tiedät, mitä et tiedä?

Onko omalla toimialallasi jotain erityispiirteitä verotuksen näkökulmasta verrattuna esim. muihin toimialoihin?

- arvonlisäverotuksessa, lähdeveroissa

Tuntuuko, että tiedät kaikki sinuun ja yritykseesi vaikuttavat verot?

2. Haasteiden ja mahdollisuuksien tunnistaminen

Seuraavaksi kysyisin verotukseen liittyvistä haasteista ja mahdollisuuksista

Oletko kohdannut haasteita tai ongelmia verotukseen liittyvissä asioissa? Millaisia? Millaisissa tilanteissa?

(Millaiset verotukseen liittyvät asiat koet haasteellisiksi?)

Miten haasteet ovat tulleet esille? *Mitä kautta?*

Onko jotain verotukseen liittyviä asioita, joista tiedät, että et tiedä tarpeeksi?

Onko verotus ohjannut toimintaasi jotenkin? (esim. miten voitonjako toteutetaan)

Onko verotus mahdollistanut sinulle jotakin? Esim. investointeja tai liiketoimintaa (yhteisövero on laskenut 24-20 %, 2004)

3. Tiedonhaku

Mistä haet tietoa verotuksesta?

Mistä saat tietoa verotukseen liittyvissä kysymyksissä?

Kuinka arvioit onko tieto luotettavaa?

Onko tiedonhaku helppoa?

Mikä on seuraava asia verotukseen liittyen, josta haet tietoa?

4. Verosuunnittelu

Viimeiseksi kysyn siitä, millaista suunnittelua yrityksessäsi tehdään verotuksen suhteen

Suunnitellaanko yrityksessäsi verotusta? Mihin liittyen suunnittelua tehdään?

Mitä verosuunnittelu tarkoittaa sinulle? Mitä asioita siihen kuuluu/voisi kuulua?

Kuka verosuunnittelua tekee?

Onko siitä ollut hyötyä?